

Uredništvo i uprava: Ljubljana, Kaplarjeva 6. Telefon 23-61-23-64. Mesečna naročnina 32 lit. — Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.394 za inserate. Izključno zastopstvo za oglašje in Italijo in inozemstvo: UPI S. A. Milano. Reklame ne vračamo.

SLOVENE

DECEMBER-1944

14

CETRTEK

Das erbitterte Ringen bei Aachen

70 USA-Panzer vernichtet — Starke Sowjetangriffe bei Budapest und Miskolc abgeschlagen — 58 Terrorflugzeuge abgeschossen

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 13. Dezember. — Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Die vierte Schlacht bei Aachen nimmt gleichbleibender Heftigkeit ihren Fortgang. Auch gestern setzte die erste amerikanische Armee mit starkem Infanterie- und Panzerkräften ihre Durchbruchversuche vor allem gegen den Roer-Abschnitt südlich und südöstlich Jülich fort. Infolge der tapferen Gegenwehr erprobter deutscher Verbände verfliegen sich die Amerikaner erbitterten Ortskämpfen oder blieben in Schlamm- und Trichtergeräde unter hohen Verlusten liegen. In der erneut entbrannten Schlacht haben unsere Truppen bisher 70 feindliche Panzer vernichtet.

Im Gebiet von Saarlautern wurde auch gestern von beiden Seiten hartnäckig um vorgeschobene Bunkergruppen gekämpft. Zwischen Saargemünd und dem Hagener Forst fasste der Gegner vor allem im Raum von Rohrbach und zwischen Reichshofen und Würth seine Verbände zu starken Angriffskolonnen zusammen. Nordwestlich Rohrbach brachte der Gegenschlacht einer oft bewährten Panzerdivision der Feind zu stehen. An der übrigen Front wurden seine Angriffe im Vorfeld der Westbefestigungen aufgefangen.

Im Oberelsass gingen unsere Truppen in mehreren Abschnitten zum Angriff über und warfen feindliche Kräfte aus ihren Stellungen.

Der Fernbeschuss auf Gross-London wurde fortgesetzt.

In Mittelitalien konnten die Briten trotz neuer Angriffe ihren Brückenkopf am Lamon nicht mehr erweitern. Südwestlich Faenza brachen wiederholte Angriffe des Feindes zusammen. Im Raum südlich Bologna wiesen zahlreiche gezerische Aufklärungsvorstöße auf baldigen Beginn neuer feindlicher Grossangriffe hin.

Ogorčeni boji pri Aachenu

70 severnoameriških oklepnikov uničenih — Močni sovjetski napadi pri Budimpešti in Miškolcu odbiti — 58 strahovalnih letal sestreljenih

Führerjev glavni stan, 13. dec. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Četrta bitka za Aachen se nadaljuje v dosedanje silovitosti. Tudi večerja je skušala prva ameriška armada z močnimi pehotnimi in oklepniškimi silami prebiti bojišče zlasti na odseku ob Ruri južno in jugovzhodno od Jülicha. Sprito junaske obrambe preizkušenih nemških oddelkov so se zapletli Amerikanci v ogorčene krajevne boje ali pa so obhvalili z visokimi izgubami v blatnem ter liskastem ozemlju. V znova razplamteli bitki so uničile naše čete doslej 70 sovražnih oklepnikov.

Na področju Saar-Louis se so vršili tudi večerja obbojstranski žilavi boji za prednje skupine bunkerjev. Med Saargemündom in Hagenu so se zapletli Amerikanci v ogorčene krajevne boje ali pa so obhvalili z visokimi izgubami v blatnem ter liskastem ozemlju. V znova razplamteli bitki so uničile naše čete doslej 70 sovražnih oklepnikov.

V gornji Alzaciji so prešle naše čete na večjih odsekih v napad ter vrgle sovražne sile iz njihovih postojank.

Z daljnoseleznim ognjem smo nadalje obstreljevali Veliki London.

V srednji Italiji Britanci kljub novim napadom niso mogli bolj razširiti svoje mostišče ob Lamonu. Jugozapadno od Faenze so se vršili ponovni sovražni napadi. Na področju južno od Bologne pričajo številni nasprotni iz-

Nemška bojna moč nezmožna

Stockholm, 12. dec. Kakor pravi londonski dopisnik lista »Dagens Nyheter«, smatrajo vsi angloameriški opazovalci na zahodnem bojišču v nasprotju s svojimi prejšnjimi velikopoteznimi izjavami, da je odločilni zavezniški prodor na zahodu med zimo praktično neverjeten. Zavezniški opazovalci posebno poudarjajo, da nemška bojna moč še dolgo ni zlomljena ter da je dana možnost občutnih nemških protisunkov predvsem na področju letalske vojne. Jasno je, da angloameriški protitukrepi ne morejo bistveno vplivati na nemške V1 in V2 napade proti Angliji. Ne da se tajiti, da je vzbudilo verjetno podaljšanje vojne preko zime psihološko v angleškem narodu veliko nezadovoljnost.

Stockholm, 12. dec. Švedska poročevalska služba javlja iz Londona, da je Solun popolnoma pod nadzorstvom Elasa. Vlade čete nimajo nobene možnosti, da bi posegle vmes. Manjši oddelki indijskih čet, ki so v Solunu, sodelujejo s političnimi skupinami v tem mestu, ki so pod vodstvom ELASA in EAM-a.

Angleške izgube v Grčiji

Amsterdam. Kakor javlja agencija Reuter, je sporočil Eden v torek v spodnji zbornici, da znašajo izgube

Im Nord-Ost-Kroatien wurde das Südefer der unteren Drau vom Feinde gesäubert. Südöstlich Vukovar dauern die heftigen örtlichen Kämpfe mit von Banden unterstützten sowjetischen Kräften an.

In Ungarn beschränkte sich der Feind südlich und östlich des Plattensees auf örtliche Angriffe, die unter Beseitigung geringfügiger Einbrüche abgewiesen wurden. Das Schwergewicht der feindlichen Großangriffe liegt weiterhin im Raum nördlich Budapest und im Abschnitt Miskolc. Die in mehreren Wellen anrennenden sowjetischen Divisionen wurden abgewiesen oder nach anfänglichem Geländegewinn aufgefangen und damit der erstrebte Durchbruch vereitelt.

Im Südtel der Ost-Slowakei brachen erneute Angriffe der Bolschewisten an der Strasse Ungvar-Kaschau verlustreich zusammen. Unsere Jäger engten in bergigen Waldgelände Einbrüche aus den Vortagen trotz hartnäckiger feindlicher Gegenwehr ein.

An der übrigen Ostfront verlief der Tag ohne besondere Ereignisse.

Deutsche Kampfflieger torpedierten im Eismeer aus einem feindlichen Geleitzug trotz starker Jagd- und Flakabwehr drei große Einheiten. Mit ihrer Versenkung kann gerechnet werden.

Nordamerikanische Terrorverbände bombardierten Orte in Oberschlesien, im Rhein-Main-Gebiet und in Mitteldeutschland. Erhebliche Gebäudeschäden entstanden vor allem in Wohnvierteln von Darmstadt und Hanau. Weitere Terrorangriffe der Briten richteten sich gegen Witten und Essen. Luftverteidigungskräfte schossen 58 Flugzeuge, darunter 39 viermotorige Bomber, ab.

vidniški sunki o skorajšnjem pričetku novih sovražnih velenapadov.

V severovzhodni Hrvaški smo očistili južni breg Drave sovražnika. Jugovzhodno od Vukovarja se nadaljuje silni krajevni boji s sovjetskimi silami, ki jih podpirajo tolpe.

Na Madžarskem se je omejeval sovražnik južno in vzhodno od Blatnega jezera na krajevne napade, ki smo jih z odstranitvijo majhnih vdorov odbili. Težiče sovražnih velenapadov je nadalje na področju severno od Budimpešte ter na odseku Miškolca. V več valovih navaljujoče sovjetske divizije smo odbili ali pa po pričetnih pridobitvah ozemlja prestregli ter s tem preprečili nameravani prodor.

V južnem delu Slovaške so se ob cestni Uzhorod — Košice z izgubami zrušili ponovni boljševiški napadi. Naši lovci so kljub trdovalni sovražni protiohranbi zožili v goratem gozdnem ozemlju vdore iz prejšnjih dni.

Na ostalem ozhodnem bojišču je potekel dan brez posebnih dogodkov.

Nemški bojni letalci so torpedirali v Lednem morju v neki sovražni spremljavi kljub močni lovski in protiletalski obrambi tri velike edince. Z njihovo potopitvijo lahko računamo.

Severnoameriški strahovalni oddelki so bombardirali kraje v gornji Šleziji, na področju Rena in Maine ter v srednji Nemčiji. Občutna škoda na poslopih je nastala predvsem v stanovanjskih četrtih Darmstadta in Hanaua. Nadaljnje strahovalne napade so izvedli Britanci na Witten in Essen. Obrambne sile so sestrelile 58 letal, med njimi 39 štirimotornih bombnikov.

britanskega imperija pri bojih za osvoboditev Grčije in Kreta do časa nemškega umika 40.000 padlih, ranjenih, pogreanih in ujetih. Razen tega je pripomnil Eden na neko vprašanje, da so izgubili Angleži razen za 120.000 ton britanskih trgovskih ladij, ki so bile potopljene ali težko poškodovane, še pet križark, 13 rušilcev, eno manjšo vojni edincino, tri podmornice ter 47 manjših vojni ladij. Razen tega so bile težko poškodovane tri bojne ladje, ena spremljevalka letalonosilka, 12 križark, 10 rušilcev, ena korveta, tri podmornice ter manjše število manjših vojni ladij. »Poleg tega ne smemo pozabiti,« je izjavil Eden nadalje, »da smo bili v onih dneh povsem sami proti zmogovitvi Nemčiji in Italiji ter da smo se nahajali v težki nevarnosti.«

Berlin. Nek sovjetski padalski agent, ki je bil s pomočjo madžarskega prebivalstva ujet, poroča, da so izbruhili v Ukrajini, na področju Dona in na Kavkazu močni nemiri proti boljševikom. Moskva skuša sicer z najostrejšimi ukrepi uničiti te upore. Toda vkljub stalnim »likvidacijam« in deportacijam v Sibirijo narašča število borcev za svobodo iz današnje dan.

Madrid. Kakor javlja agencija EFE iz Washingtona je v ameriški vojski 700.000 zamorcev, 411.000 jih je v prekomorskih deželah. Ameriška vojska ima 236 zamorskih duhovnikov.

Upanje delovnega človeštva v novo Evropo

Nemški tiskovni šef dr. Dietrich govoril novinarjem 22 narodov

Berlin, 13. dec. V torek se je pričel v nemškem mestu tretji kongres zveze nacionalnih novinarskih združenj. Pred zastopniki 22 evropskih narodov je ob pričetku zborovanja govoril temu forumu evropskega tiska nemški tiskovni šef dr. Dietrich, ki je izjavil naslednje:

Pretekla so tri leta, odkar so se združili novinarji številnih evropskih držav k velikemu skupnemu delu. V teh treh letih so se dogodili v Evropi dogodki dramatičnega obsega. Narodi, ki so postali slabi, ker je odpovedalo njihovo vodstvo, so se vtopleli v boljševiški poplavi. Le oni, ki so vzdržali z junakiškim srcem in se niso pustili zapeljati z grožnjami in vabami, bodo prestali viharje časa in izšli na koncu iz teh borb kot zmagovalci.

Odkar smo se pred tremi leti prvič sestali, se je vojna na naši celini močno spremenila. Odločilnega znaka te spremembe pa ne predstavlja hitro napredujoča izgradnja človeške tehnike, temveč nagli propad človeške morale. Dočim so se vršile vojne doslej le med bojovníki, sta se odpovedali Anglija in Amerika vsej časti človeške skupnosti, ko sta pričeli uničevati neborce, ki se niso mogli braniti. Namesto boja sta postavili kot sredstvo vojne umor. Z isto brezčutnostjo kot ljudi uničujejo zavestno tudi veliko in močno človeško kulturno ustvarjanje. V tej vojni ni postala podla tehnika, temveč človek. Ako angloamerikanci ne bi opustili zakona o vojni morali, bi vojna ne zavzela sedanjih oblik ter se človeštvu ne bi bilo treba bati pred bodočimi možnostmi vojne tehnike. V vsakem narodu bi bili tudi v moderni vojni neoboroženi državljani, žene in otroci zaščiteni in ne bi postali njene žrtve. Dokler ne bodo ta zločinstva oprana in znova vzpostavljeni osnovni zakoni morale in sožitja narodov, ne bo miru med ljudmi. Naši nasprotniki poskušajo z vsemi sredstvi agitacije oblatiti kot nemoralnega onega, ki se upira njihovi lastni nemoralnosti. Toda, ako je že v pravni državi dopuščena vsakemu državljanu pravica samoohranbe, velja to tem bolj za ves narod, zlasti še, ako se upre v samoohranbo milijonskemu morjenju z uspešnim orožjem. Kdor zagreši taka zločinstva, kot sta jih Anglija in Amerika s svojimi letalskim terorjem proti evropskemu civilnemu prebivalstvu, se ne sme čuditi, ako ga doleti najhujša kazen.

Enaka kot v bombniški vojni pa je morala naših nasprotnikov v njihovem političnem vojskovanju. Ako primerjamo njihove besede z dejanji, obljube s tem, kar so storili, vidimo, da ni njihova politika nič drugega, kot varanje narodov.

Zavezniški so obljubili narodom svobodo pred strahom in etisko za večne čase. Hoteli so spremeniti usodo človeštva ter ga pripeljati v srečnejšo bodočnost. Kaj so v resnici storili? Kaj so prinesli narodom v Severni Afriki, Italiji, Franciji, Belgiji in kaj na Grškem, v Bolgariji, v Srbiji, na Poljskem, v Litvi, Latviji, Estoniji in na Finskem? Obdarili jih niso z mirom, temveč z državljansko vojno in razredno borbo. Niso jim dali dela, temveč so jim vzeli prostor, koder so delali. Niso jim prinesli kruha, ampak lakoto. Namesto reda so jih pahnil v zmedo. Z njimi korakajo suženjstvo in beda, stavke in revolucije, strankarski boji, korupcija ter medsebojni pokolji. Narodom so dali zagotovila, držali pa niso niti enega. Poljakom so zagotovili meje in vso pomoč. Ta jamstva so jim nudila priliko za pričetek nove svetovne vojne. In kaj je od njih preostalo?

Enaka kot v bombniški vojni pa je morala naših nasprotnikov v njihovem političnem vojskovanju. Ako primerjamo njihove besede z dejanji, obljube s tem, kar so storili, vidimo, da ni njihova politika nič drugega, kot varanje narodov.

Zavezniški so obljubili narodom svobodo pred strahom in etisko za večne čase. Hoteli so spremeniti usodo človeštva ter ga pripeljati v srečnejšo bodočnost. Kaj so v resnici storili? Kaj so prinesli narodom v Severni Afriki, Italiji, Franciji, Belgiji in kaj na Grškem, v Bolgariji, v Srbiji, na Poljskem, v Litvi, Latviji, Estoniji in na Finskem? Obdarili jih niso z mirom, temveč z državljansko vojno in razredno borbo. Niso jim dali dela, temveč so jim vzeli prostor, koder so delali. Niso jim prinesli kruha, ampak lakoto. Namesto reda so jih pahnil v zmedo. Z njimi korakajo suženjstvo in beda, stavke in revolucije, strankarski boji, korupcija ter medsebojni pokolji. Narodom so dali zagotovila, držali pa niso niti enega. Poljakom so zagotovili meje in vso pomoč. Ta jamstva so jim nudila priliko za pričetek nove svetovne vojne. In kaj je od njih preostalo?

Zavezniški so obljubili narodom svobodo pred strahom in etisko za večne čase. Hoteli so spremeniti usodo človeštva ter ga pripeljati v srečnejšo bodočnost. Kaj so v resnici storili? Kaj so prinesli narodom v Severni Afriki, Italiji, Franciji, Belgiji in kaj na Grškem, v Bolgariji, v Srbiji, na Poljskem, v Litvi, Latviji, Estoniji in na Finskem? Obdarili jih niso z mirom, temveč z državljansko vojno in razredno borbo. Niso jim dali dela, temveč so jim vzeli prostor, koder so delali. Niso jim prinesli kruha, ampak lakoto. Namesto reda so jih pahnil v zmedo. Z njimi korakajo suženjstvo in beda, stavke in revolucije, strankarski boji, korupcija ter medsebojni pokolji. Narodom so dali zagotovila, držali pa niso niti enega. Poljakom so zagotovili meje in vso pomoč. Ta jamstva so jim nudila priliko za pričetek nove svetovne vojne. In kaj je od njih preostalo?

Zavezniški so obljubili narodom svobodo pred strahom in etisko za večne čase. Hoteli so spremeniti usodo človeštva ter ga pripeljati v srečnejšo bodočnost. Kaj so v resnici storili? Kaj so prinesli narodom v Severni Afriki, Italiji, Franciji, Belgiji in kaj na Grškem, v Bolgariji, v Srbiji, na Poljskem, v Litvi, Latviji, Estoniji in na Finskem? Obdarili jih niso z mirom, temveč z državljansko vojno in razredno borbo. Niso jim dali dela, temveč so jim vzeli prostor, koder so delali. Niso jim prinesli kruha, ampak lakoto. Namesto reda so jih pahnil v zmedo. Z njimi korakajo suženjstvo in beda, stavke in revolucije, strankarski boji, korupcija ter medsebojni pokolji. Narodom so dali zagotovila, držali pa niso niti enega. Poljakom so zagotovili meje in vso pomoč. Ta jamstva so jim nudila priliko za pričetek nove svetovne vojne. In kaj je od njih preostalo?

Zavezniški so obljubili narodom svobodo pred strahom in etisko za večne čase. Hoteli so spremeniti usodo človeštva ter ga pripeljati v srečnejšo bodočnost. Kaj so v resnici storili? Kaj so prinesli narodom v Severni Afriki, Italiji, Franciji, Belgiji in kaj na Grškem, v Bolgariji, v Srbiji, na Poljskem, v Litvi, Latviji, Estoniji in na Finskem? Obdarili jih niso z mirom, temveč z državljansko vojno in razredno borbo. Niso jim dali dela, temveč so jim vzeli prostor, koder so delali. Niso jim prinesli kruha, ampak lakoto. Namesto reda so jih pahnil v zmedo. Z njimi korakajo suženjstvo in beda, stavke in revolucije, strankarski boji, korupcija ter medsebojni pokolji. Narodom so dali zagotovila, držali pa niso niti enega. Poljakom so zagotovili meje in vso pomoč. Ta jamstva so jim nudila priliko za pričetek nove svetovne vojne. In kaj je od njih preostalo?

Zavezniški so obljubili narodom svobodo pred strahom in etisko za večne čase. Hoteli so spremeniti usodo človeštva ter ga pripeljati v srečnejšo bodočnost. Kaj so v resnici storili? Kaj so prinesli narodom v Severni Afriki, Italiji, Franciji, Belgiji in kaj na Grškem, v Bolgariji, v Srbiji, na Poljskem, v Litvi, Latviji, Estoniji in na Finskem? Obdarili jih niso z mirom, temveč z državljansko vojno in razredno borbo. Niso jim dali dela, temveč so jim vzeli prostor, koder so delali. Niso jim prinesli kruha, ampak lakoto. Namesto reda so jih pahnil v zmedo. Z njimi korakajo suženjstvo in beda, stavke in revolucije, strankarski boji, korupcija ter medsebojni pokolji. Narodom so dali zagotovila, držali pa niso niti enega. Poljakom so zagotovili meje in vso pomoč. Ta jamstva so jim nudila priliko za pričetek nove svetovne vojne. In kaj je od njih preostalo?

Zavezniški so obljubili narodom svobodo pred strahom in etisko za večne čase. Hoteli so spremeniti usodo človeštva ter ga pripeljati v srečnejšo bodočnost. Kaj so v resnici storili? Kaj so prinesli narodom v Severni Afriki, Italiji, Franciji, Belgiji in kaj na Grškem, v Bolgariji, v Srbiji, na Poljskem, v Litvi, Latviji, Estoniji in na Finskem? Obdarili jih niso z mirom, temveč z državljansko vojno in razredno borbo. Niso jim dali dela, temveč so jim vzeli prostor, koder so delali. Niso jim prinesli kruha, ampak lakoto. Namesto reda so jih pahnil v zmedo. Z njimi korakajo suženjstvo in beda, stavke in revolucije, strankarski boji, korupcija ter medsebojni pokolji. Narodom so dali zagotovila, držali pa niso niti enega. Poljakom so zagotovili meje in vso pomoč. Ta jamstva so jim nudila priliko za pričetek nove svetovne vojne. In kaj je od njih preostalo?

Zavezniški so obljubili narodom svobodo pred strahom in etisko za večne čase. Hoteli so spremeniti usodo človeštva ter ga pripeljati v srečnejšo bodočnost. Kaj so v resnici storili? Kaj so prinesli narodom v Severni Afriki, Italiji, Franciji, Belgiji in kaj na Grškem, v Bolgariji, v Srbiji, na Poljskem, v Litvi, Latviji, Estoniji in na Finskem? Obdarili jih niso z mirom, temveč z državljansko vojno in razredno borbo. Niso jim dali dela, temveč so jim vzeli prostor, koder so delali. Niso jim prinesli kruha, ampak lakoto. Namesto reda so jih pahnil v zmedo. Z njimi korakajo suženjstvo in beda, stavke in revolucije, strankarski boji, korupcija ter medsebojni pokolji. Narodom so dali zagotovila, držali pa niso niti enega. Poljakom so zagotovili meje in vso pomoč. Ta jamstva so jim nudila priliko za pričetek nove svetovne vojne. In kaj je od njih preostalo?

Zavezniški so obljubili narodom svobodo pred strahom in etisko za večne čase. Hoteli so spremeniti usodo človeštva ter ga pripeljati v srečnejšo bodočnost. Kaj so v resnici storili? Kaj so prinesli narodom v Severni Afriki, Italiji, Franciji, Belgiji in kaj na Grškem, v Bolgariji, v Srbiji, na Poljskem, v Litvi, Latviji, Estoniji in na Finskem? Obdarili jih niso z mirom, temveč z državljansko vojno in razredno borbo. Niso jim dali dela, temveč so jim vzeli prostor, koder so delali. Niso jim prinesli kruha, ampak lakoto. Namesto reda so jih pahnil v zmedo. Z njimi korakajo suženjstvo in beda, stavke in revolucije, strankarski boji, korupcija ter medsebojni pokolji. Narodom so dali zagotovila, držali pa niso niti enega. Poljakom so zagotovili meje in vso pomoč. Ta jamstva so jim nudila priliko za pričetek nove svetovne vojne. In kaj je od njih preostalo?

Zavezniški so obljubili narodom svobodo pred strahom in etisko za večne čase. Hoteli so spremeniti usodo človeštva ter ga pripeljati v srečnejšo bodočnost. Kaj so v resnici storili? Kaj so prinesli narodom v Severni Afriki, Italiji, Franciji, Belgiji in kaj na Grškem, v Bolgariji, v Srbiji, na Poljskem, v Litvi, Latviji, Estoniji in na Finskem? Obdarili jih niso z mirom, temveč z državljansko vojno in razredno borbo. Niso jim dali dela, temveč so jim vzeli prostor, koder so delali. Niso jim prinesli kruha, ampak lakoto. Namesto reda so jih pahnil v zmedo. Z njimi korakajo suženjstvo in beda, stavke in revolucije, strankarski boji, korupcija ter medsebojni pokolji. Narodom so dali zagotovila, držali pa niso niti enega. Poljakom so zagotovili meje in vso pomoč. Ta jamstva so jim nudila priliko za pričetek nove svetovne vojne. In kaj je od njih preostalo?

Zavezniški so obljubili narodom svobodo pred strahom in etisko za večne čase. Hoteli so spremeniti usodo človeštva ter ga pripeljati v srečnejšo bodočnost. Kaj so v resnici storili? Kaj so prinesli narodom v Severni Afriki, Italiji, Franciji, Belgiji in kaj na Grškem, v Bolgariji, v Srbiji, na Poljskem, v Litvi, Latviji, Estoniji in na Finskem? Obdarili jih niso z mirom, temveč z državljansko vojno in razredno borbo. Niso jim dali dela, temveč so jim vzeli prostor, koder so delali. Niso jim prinesli kruha, ampak lakoto. Namesto reda so jih pahnil v zmedo. Z njimi korakajo suženjstvo in beda, stavke in revolucije, strankarski boji, korupcija ter medsebojni pokolji. Narodom so dali zagotovila, držali pa niso niti enega. Poljakom so zagotovili meje in vso pomoč. Ta jamstva so jim nudila priliko za pričetek nove svetovne vojne. In kaj je od njih preostalo?

Zavezniški so obljubili narodom svobodo pred strahom in etisko za večne čase. Hoteli so spremeniti usodo človeštva ter ga pripeljati v srečnejšo bodočnost. Kaj so v resnici storili? Kaj so prinesli narodom v Severni Afriki, Italiji, Franciji, Belgiji in kaj na Grškem, v Bolgariji, v Srbiji, na Poljskem, v Litvi, Latviji, Estoniji in na Finskem? Obdarili jih niso z mirom, temveč z državljansko vojno in razredno borbo. Niso jim dali dela, temveč so jim vzeli prostor, koder so delali. Niso jim prinesli kruha, ampak lakoto. Namesto reda so jih pahnil v zmedo. Z njimi korakajo suženjstvo in beda, stavke in revolucije, strankarski boji, korupcija ter medsebojni pokolji. Narodom so dali zagotovila, držali pa niso niti enega. Poljakom so zagotovili meje in vso pomoč. Ta jamstva so jim nudila priliko za pričetek nove svetovne vojne. In kaj je od njih preostalo?

Zavezniški so obljubili narodom svobodo pred strahom in etisko za večne čase. Hoteli so spremeniti usodo človeštva ter ga pripeljati v srečnejšo bodočnost. Kaj so v resnici storili? Kaj so prinesli narodom v Severni Afriki, Italiji, Franciji, Belgiji in kaj na Grškem, v Bolgariji, v Srbiji, na Poljskem, v Litvi, Latviji, Estoniji in na Finskem? Obdarili jih niso z mirom, temveč z državljansko vojno in razredno borbo. Niso jim dali dela, temveč so jim vzeli prostor, koder so delali. Niso jim prinesli kruha, ampak lakoto. Namesto reda so jih pahnil v zmedo. Z njimi korakajo suženjstvo in beda, stavke in revolucije, strankarski boji, korupcija ter medsebojni pokolji. Narodom so dali zagotovila, držali pa niso niti enega. Poljakom so zagotovili meje in vso pomoč. Ta jamstva so jim nudila priliko za pričetek nove svetovne vojne. In kaj je od njih preostalo?

Zavezniški so obljubili narodom svobodo pred strahom in etisko za večne čase. Hoteli so spremeniti usodo človeštva ter ga pripeljati v srečnejšo bodočnost. Kaj so v resnici storili? Kaj so prinesli narodom v Severni Afriki, Italiji, Franciji, Belgiji in kaj na Grškem, v Bolgariji, v Srbiji, na Poljskem, v Litvi, Latviji, Estoniji in na Finskem? Obdarili jih niso z mirom, temveč z državljansko vojno in razredno borbo. Niso jim dali dela, temveč so jim vzeli prostor, koder so delali. Niso jim prinesli kruha, ampak lakoto. Namesto reda so jih pahnil v zmedo. Z njimi korakajo suženjstvo in beda, stavke in revolucije, strankarski boji, korupcija ter medsebojni pokolji. Narodom so dali zagotovila, držali pa niso niti enega. Poljakom so zagotovili meje in vso pomoč. Ta jamstva so jim nudila priliko za pričetek nove svetovne vojne. In kaj je od njih preostalo?

Zavezniški so obljubili narodom svobodo pred strahom in etisko za večne čase. Hoteli so spremeniti usodo človeštva ter ga pripeljati v srečnejšo bodočnost. Kaj so v resnici storili? Kaj so prinesli narodom v Severni Afriki, Italiji, Franciji, Belgiji in kaj na Grškem, v Bolgariji, v Srbiji, na Poljskem, v Litvi, Latviji, Estoniji in na Finskem? Obdarili jih niso z mirom, temveč z državljansko vojno in razredno borbo. Niso jim dali dela, temveč so jim vzeli prostor, koder so delali. Niso jim prinesli kruha, ampak lakoto. Namesto reda so jih pahnil v zmedo. Z njimi korakajo suženjstvo in beda, stavke in revolucije, strankarski boji, korupcija ter medsebojni pokolji. Narodom so dali zagotovila, držali pa niso niti enega. Poljakom so zagotovili meje in vso pomoč. Ta jamstva so jim nudila priliko za pričetek nove svetovne vojne. In kaj je od njih preostalo?

Zavezniški so obljubili narodom svobodo pred strahom in etisko za večne čase. Hoteli so spremeniti usodo človeštva ter ga pripeljati v srečnejšo bodočnost. Kaj so v resnici storili? Kaj so prinesli narodom v Severni Afriki, Italiji, Franciji, Belgiji in kaj na Grškem, v Bolgariji, v Srbiji, na Poljskem, v Litvi, Latviji, Estoniji in na Finskem? Obdarili jih niso z mirom, temveč z državljansko vojno in razredno borbo. Niso jim dali dela, temveč so jim vzeli prostor, koder so delali. Niso jim prinesli kruha, ampak lakoto. Namesto reda so jih pahnil v zmedo. Z njimi korakajo suženjstvo in beda, stavke in revolucije, strankarski boji, korupcija ter medsebojni pokolji. Narodom so dali zagotovila, držali pa niso niti enega. Poljakom so zagotovili meje in vso pomoč. Ta jamstva so jim nudila priliko za pričetek nove svetovne vojne. In kaj je od njih preostalo?

Manj kot krpa papirja. Sedaj bočejo Poljake celo prisilili, da bi se sami izročili boljševizmu. To je njihova morala.

Cilj boljševizma je ustanovitev svetovne zveze sovjetskih držav. Z vedno isto taktiko se vrši proces boljševizacije posameznih narodov po načrtu generalnega štaba boljševiške svetovne revolucije.

S svojo taktiko je Sovjetska zveza uspešno nastopila proti številnim državam, poskušala je, da bi jo uporabila proti nadaljnjim in gotovo bo poiskala in uničila vse one narode, ki niso sprejeli ter spoznali rafiniranega sistema prevare pa se proti njemu oborožili.

Usoda baltskih držav nam nudi sliko dejanskega poteka moskovske osvobodilne taktike. Enako kot njim se godi danes vsem evropskim narodom, katerih vlade so kapitulirale iz strahopetnosti ali pa so nasedle boljševiškim mamam in obljubam. Žrtve te samomorilske epidemije so številne, pa je zato skoraj nerazumljivo, da se vedno dobe narodi, ki niso spoznali pravega obraza Moskve. Če že ne verjamejo v boljševiška dejanja, bi jih morale prepričati vsaj besede, namenjene najožjim strankinim članom.

Kaganovič je dejal nekoč članom političnega odbora v centralnem strankinem komiteju in članom eksekutivnega odbora tretje internacionale: »Tovariši, ne verujte vendar, da bi priznavali krpan papirja, sporazumom, pogodbam ali obveznostim kakršni koli pomen. Vse to delamo le zato, da uničimo na nasprotni strani poskuse za solidarno delo, da sprejemo svoje nasprotnike in izrovemo nesporazum.«

Te spore so izzvali povsod, bilo je v Rimu ali Parizu, Bukarešti ali Sofiji, Bruslju ali Atenah, ter jih bodo izzivali, dokler ne bo požar boljševiškega upora zajel vse Evrope.

Nov svetovnopolični red težko preizkušenih narodov ne bo smel biti zgrajen na močvirni hleh hinavskih fraz in na pesčni podlagi napačnih utvar. Upanje človeštva se bo po tem obupnem boju uresničilo le na sigurnem temelju velikih idej, ki prinašajo bodočnost in pa z visokim idealom pravega človečanstva. Naši nasprotniki nimajo niti pozitivnih misli, niti ustvarjalnih sil, temveč le egoistične interese in podle instinkte. Nemčija pa je prinesla nove in plodonosne politične ideje tega stoletja.

Rešitev Evrope ne predstavlja nikakoli vzhodnoevropska sfera moči, niti zapadnoevropski pakt, ne prinaša jo razdelitev v plutokratsko in boljševiško vplivno področje, temveč le nevarna rešitev, ki se bo osnovala okrog prinesel veliko in srečno bodočnost.

Ta pravi socializem ne bo izšel iz državljanskih vojn in uporov, požigov Nemčije kot evropskega jedra ter ustvarila kot kontinentalna urejevalna moč. Evropa brez Nemčije ni mogoča. Pa tudi brez narodnosocialistične Nemčije Evropa ni več mogoča. Naši nasprotniki niso prinesli ideje, ki bi bila sposobna krojiti bodočnost. Nemški evropski program pa dviga hotenja evropskega človeštva v jasno luč zgodovinske zasnove.

Naš program je v uresničitvi svojih ciljev večji in močnejši kot program naših nasprotnikov. On predstavlja rešitev pred združenimi barbari vzhoda in zahoda. V rešeni in svojih uničevalcev osvobodjeni Evropi — in to je drugi veliki cilj našega programa — bomo nato izvajali socialistično osvobodjenje njenega ustvarjajočega človeštva in s tem omogočili narodom pot do pravega socialnega napredka, ki mu bo

Rešitev Evrope ne predstavlja nikakoli vzhodnoevropska sfera moči, niti zapadnoevropski pakt, ne prinaša jo razdelitev v plutokratsko in boljševiško vplivno področje, temveč

Moja obtožba

V torek zvečer je govorila po ljubljanskem radiu dijakinja Majda Černe, ki je lani štiri mesece preživela pri narodnih osvobodilcih. Zaradi aktualnosti njen govor ponatiskujemo.

Ena izmed tisočev sem, ki jih je val revolucije na slovenski zemlji potegnil s seboj, ki pa sem z razliko od žalostnega števila mojih slovenskih sestr in bratov previdnosti spoznala gnusno in zlagano igro komunistične osvobodilne morije in sklenila z vso svojo mlado silo pomagati težko preizkušenemu narodu k rešitvi in sreči. Vem, da bo marsikdo, ki me posluša, mislil, da je laž, kar govorim! Vsem tem in takim povem: ne govorim v tem trenutku samo jaz, po mojih besedah, marveč govori pretresljivo in strahotno obtožbo nad plačanimi morilci naših ljudi in nad požigalec domov tisoč in tisoč mrtvih in živih sestr, ki so umrle kot sužnje rdečega moloha ali pa morda e danes robotajo nenasični sli osvobodilnih politikomisarjev.

Hotela bi, da bi ta krik mojega srca našel pot do vseh tistih zakrknjenih ali zaslepljenih duš, ki nečejo videti ali pa ne znajo videti edino prave poti, ki vodi iz ruševin in krvi k soncu in sreči, poti, na kateri vira neomadeževana slovenska zastava z najlepšim geslom: Bog, narod, domovina!

Hotela bi, da bi to moja obtožba čuli tudi vsi tisti, ki so z načrtim prigrvanjem in z varljivimi obljubami spravili toliko slovenskih deklet in žena v nesrečo.

Tožim pred Bogom in pred ljudmi vse te natčikane in naparflumirane »narodne dame«, tožim vse ližune, ki so se

smulili okrog nas in nas nagovarjali v hosto, tožim vse, ki so svojo vzgojiteljsko dolžnost izrabljali za najpodejše in najbolj gnusne cilje, tožim vse, ki so imeli na svojih ustnih vsak trenutek žudovito besedo narod, pa so za Judežev denar in za srečo svojega žepa v usodnem trenutku pljunili nanj, tožim jih umora in smrti trideset tisočev Slovencev in Slovenk, tožim jih nesreče, ki so vanjo pogнали toliko mladih slovenskih življenj!

Ljubezen do naroda! S tem geslom me je osvobodilna fronta pridobila. Nič nisem vedela, kaj je partija, nič, kaj je komunizem. Pojma nisem imela o svetovni revoluciji, neznana so mi bila gesla o razredni borbi, o zmagi proletariata, o enakosti in bratstvu. V Osvobodilni fronti sem gledala samo narodno slovensko gibanje, ki je imelo en sam cilj: pregnati okupatorja in zagotoviti Slovincem svobodo. Ljubila sem svoj narod, ljubila sem ga idealno, nisem si mogla misliti, da bi bil kdo na svetu, najmanj pa moj brat po krvi in jeziku tako podel, da bi mogel mišljenje in čustvovanje naroda izrabiti za krinko, pod katero bi ta mali narod za tuje interese in za tuj denar uničil. Verjela sem v poslanstvo našega naroda, kot verjamem še danes, a zmotila sem se v prepričanju, da je Osvobodilna fronta tista, ki bo to poslanstvo naroda ohranila. Danes vem: največji podlež in zločinec niso tisti, ki so s sekuro pobili toliko slovenskih ljudi, marveč oni, ki so brez sekire napravili iz poštenih slovenskih ljudi pod krinko osvobodilnega boja morilce in požigalec!

V prepričanju, da je 8. september 1943 tisti dan, ko mora vsak zaveden

Slovenec in Slovenka dati vse svoje sile Osvobodilni fronti, sem tudi jaz brez premišljanja odšla iz Ljubljane. V Trebnjem smo se ustavili. Takoj so nas odredili nekaj v Cankarjevo, nekaj v Gubčovo brigado. Bila sem dodeljena kot bolničarka k Gubčevi brigadi. Prve dni smo živeli ko v sanjah. Povsod je bilo orožja na kupe, municije, čevljev, oblek in perila. Vsakdo je dobil, ko hoče, hotel. Tudi hrana je bila spocetka kar dobra.

Nekaj dni zatem smo imeli prvi miting v Mirni. Komisar je govoril, da smo sedaj premagali Italijane in da nas čaka samo še boj z Nemčijo, potem pa pride popolna osvoboditev. Govoril je o veliki komunisti, borbi za svobodo slovenskega naroda... Takrat so se mi prvič odprle oči: med nami je bilo namreč tudi precej Italijanov, prav tistih, proti katerim je Osvobodilna fronta skozi dve leti v Ljubljani in po deželi oznanjala brez-kompromisen boj pod geslom: »Borba proti okupatorju«. Skozi dve leti smo poslušali na vsakem ogli, v vsaki gostilni, po privatnih stanovanjih, po šolskih razredih vedno isto, že skoraj dolgočasno pesem: smrt okupatorju! Sedaj pa so jih sprejeli medse kot sebi enake! Ti, ki so nam bili dve leti okupatorji, naj bi se sedaj borili za svobodo slovenskega naroda.

Mislila sem na beg

Najbolj pa sem bila razočarana, ko sem zagledala med svojimi tovarišicami badoljevske vlačuge. V Ljubljani so govorili, da jih bodo po osvoboditvi vse pobili, ali pa ostrigli in poslali v Sibirijo. Sedaj pa so prav te ničvredne ženske imele največ besede. Kakor so se prej vlačile s polizanimi badoljevci, tako so zdaj prav prišle komunistom. Spoznala sem, da je bilo vse dosedanje bevskanje in preklinjanje vlačug samo podla igra Osvobodilne fronte, ker so bile vse te vlačuge prav od Osvobodilne fronte poslane k Italijanom, da z njimi vzpostavijo zveze in tako stvorijo trden most med OF in badoljevim okupatorjem. Strašna je bila zavest, da me bo slovenski narod, čeprav sem šla z idealnim namenom zanj v borbo na zgrešeno pot, sodil z istimi merili in me prav tako zaničeval ter nekoč klical na odgovor, kot one, ki so poptale dostojanstvo žene in se za ničvredne ideje javno prodajale. Zakričala bi takrat, če bi mogla: prevrali ste me, vse je laž in hinavščina!

Mislila sem na beg, a neka satanska sila, ki ima svoj vzrok v najstrašnejšem nasilju, kar jih pomni človeštvo, me je zadržala.

Iz dneva v dan smo hodili, hodili in zopet hodili! Kar čudno se mi je zdelo, če smo dva ali tri dni čepeli v istem kraju. Življenje je bilo vedno slabše, bolj in bolj se me je loteval obup. Strahovitosti so bili napori, ki smo jih morali prenašati. Do srede novembra smo spali na prostem ali pod kakim kozolcem. Zjutraj smo bili vedno do kože premočeni od megle in rose in mraz nam je šel do kosti, da se vse dopoldne nismo ogreli! Ko pa je bilo le premrzlo, so nam milostno dovolili, da smo se preselili v hiše. Zvečer smo nakradili nekaj otepotov slame in polegli kar po tleh ali na klopi. Za izredno srečo smo imeli, če smo jedli dvakrat na dan. Bilo je to zjutraj in popoldne okrog petih. Zjutraj ponavadi na pol surove žgance, včasih kislo zelje in nezabojne, neslan mešiček. Zvečer pa kuhano vodo, ki so ji pravili »juha«, z nekaj krompirjevim olupki. Včasih če smo imeli posebno srečo, smo v tej čorbi našli tudi na kak kosček mesa, vendar to ni bila govedina ali kaj drugega, marveč meso laških mul in mežgov, ki so jih od časa do časa, ko so za vse drugo že odpovedale, pripravili so nas. Vse skupaj je bilo neslano, nezabojno, okus pa takšen, da so se prenekatokrat še prešči zmrdovali nad takšno menažo.

Obleka se nam je vedno bolj trgala, čevlji so nam razpadali, a nadomestila v takšni vojski, kjer so žrtve potrebne, seveda ni bilo. Tako se je zgodilo, da so marsikateri že kmalu v začetku hodili razpepani in bos.

Večkrat smo se tudi spopadli, a vselej samo z domobranci, razen enkrat, ko smo se morali boriti z Nemci, da zavarujemo umik štabu.

Za ranence se ni nihče zmenil. Naš bataljonski zdravnik je bil medicinec, ki je imel šele dva semestra za seboj. Bil je zelo strahopeten, poleg vsega pa še len in brez vsake zavesti odgovornosti do svojih ranjenih sotovarišev. Dobro se spominjam dneva, ko smo se spopadli v Stoj Dragi na Hrvaškem. Tepli smo se z Ustasi. V tem boju smo kot vedno poleg velikega števila mrtvih imeli tudi nekaj ranjenih. Zdravnik se je skrival nekje daleč za bojiščem. Ko so mu prinesli ranjenca, je strokovnjaško premo-tril rano, a obvezal in očistil je ni. Samo nekakšno umazano vato je zatlačil vanjo, seveda nerazkuženo in ga pustil, takšnega, kakršnega so prinesli. Ranjenec je v nekaj dneh umrl zaradi zastrupljenja. In takih primerov je bilo na sto in sto. Ranjenici so bili za narodno osvobodilno vojsko najhujši neobdizigatreba in vsak trenutek, ki bi ga kdor koli izgubljal z njimi, se jim je zdel največja poirata časa.

Napor, beg, lakota, mraz in strah

Komunisti so morali hoditi na stražo, v akcije, v patrolje in na rekviriranje. In to ob vsakem vremenu. Ne enkrat smo se vrnili v taborišče premočeni do kože. Bili smo trudni, prezeblji, lačni, premočene obleke nismo imeli sušiti kje, če smo jim me »tovarišice« včasih oprale perilo, so morali mnogi od njih čakati brez vsega, da se je osušilo, ker jih je bilo zelo malo, ki so premogli dvojno perilo. Ker nam je ljudi vedno primanjkovalo, smo morali biti vedno isti na delu in tako skoraj brez počitka. Poleg vsega so nas neprestano napadali domobranci, bežali smo kot preganjana divjad, in se po odhodu domobrancev spet vračali na-

Narodni pionirji pošiljajo pozdrave Ljubljani

Kljub slabemu vremenu so delavci vedno dobre volje in z veseljem opravljajo svoja dela

Kmet iz Logatca

16letni kmečki fant

Kemik iz Ljubljane

Trgovca iz Ljubljane

Na tisoče sirot joka in prezeba!

Pomagajmo jim in darujmo Zimski pomoči!

Novo svarilo vsem lahkovernim

Od SS vojnega poročevalca Fritz Franka, 12. dec. Večina ljudi sicer s strahom sprejema na znanje resnicoljubna poročila o grozeči nevarnosti, vendar jih nameroma noče verjeti. Posledice so potem vedno enake. Marsikdo, ki se je nekoč samo nasmehnil številnim poročilom o grozovitosti in brezobzirnem plenjenju boljševikov, je postal nekaj tednov nato sam njihova žrtev.

Številna dejstva, ki so dokumentarizirano dokazana ter vsakomur na vpogled, govorijo jasno ter izključujejo vsak dvom. Posiljene in pomorjene madžarske žene v Najoshalmi, Csapu in Nyiregyhazy ter trupla zverinsko umorjenih 30 mladeničev v Tiszaujfaldu so grozovita resničenja. Izjava prebeglih očitovcev ter poročila nemških in madžarskih vojakov potrjujejo vse grozovitosti boljševikov, ki zapečatijo usodo onih dežel, ki so jih zasedli. To je hladno grozovita metodika ljudskega uničenja, ki jo uporabljajo tudi napram madžarskemu narodu.

Iz Banata odvažajo vse Madžare v neznan smer. Vse naprave in tovarnih odvažajo do poslednjega vijaka. V Marósvasshenyju se je nek madžarski uradnik v obupnem pismu poslovlil od svojega prijatelja, ki je zbežal ter napisal, da so ga skupno z ostalimi odvlekli »proti vzhodu«. V zasedenih ozemljih so odprli šole, toda nekdanje dne se otroci niso več vrnili domov in njihovi obupani starši so izvedeli, da so jih odpeljali »na vzgojo« v Sovjetsko zvezo. To so načrtno uničevalne metode Sovjetov, ki kmalu razkrijejo pričetne prikrite poskuse.

V Nyiregyhazy so pod pretvezo, da njihove osebnosti legitimacije niso pravilne, izvalili iz hiš mlade ženske ter jih poslali. Nekatere, ki so se branile, so bile ustreljene. V mnogih primerih se žrtvujejo služkinje za svojo gospodinjno.

Nadaljevanje s 1. strani.

stalno podžigali prebivalstvo ter organizirali svoje oborožene skupine z namenom, da bi vrgli Papandrejevo vladu in postavili Grčiji, ki je bila na teheranski konferenci dodeljena angleški interesni sferi, Sovjetom naklonjeno komunistično vladu.

Vse te načrte so komunisti tudi točno izvedli. Angleže so prehiteli, šli so celo v vladu tako dolgo, dokler niso končali svojih priprav za upor, njihovi ministri so celo podpisali ukaz za razpust lastnih oboroženih tolup, toda ko so bile vse priprave za upor končane, so izstopili iz vlade in prevzeli vodstvo upora proti begunski vladi ter proti Angležem, ki so se postavili na stran vladnih čet in policije. Po Atenah in drugod po Grčiji je začela teči kri. Dogodki so zavzeli tak obseg, da so postali predmet vroče debate v angleški spodnji zbornici, kjer je moral ministrski predsednik Churchill javno zagovarjati svojo politiko v Grčiji. Churchill je močno napadel komunistične tolpe, ki jim je prej sam pošiljal orožje, imenujoč jih družal in trdil, da zato še nimajo pravice do oblasti, če so se v hribovih borile proti okupatorju. Višek njegove izjave je stavek, ki se glasi: »Zadnje, kar bi si želelo demokracija, pa je zakon drhali, ki si hoče z oboroženimi gangsterskimi tolpmi utreti pot v mesta, zasesti policijske postaje in vladne urade ter se trudi, da bi uvedla totalitarni režim.« Ker so se nemiri še povečali, so sklenili poslati v Atene generala Alexandra in Mac Millana, ki naj se pogajata z uporniki in skušata doseči kompromis. Če ta ne bo mogoč, naj spregovori orožje. V kratkem bomo torej videli, kakšen epilog bo imela angleško-sovjetska tekma za Sredozemlje.

Najnevarnejša Stalinova karta

Madrid, 11. dec. V madridskem katoliškem listu »Ya« označuje Izquierdo Luque komunistem kot najnevarnejšo karto, ki jo izigrava Stalin po potrebi v posameznih deželah, s katero odstranja vse tradicionalne naprave ter preprečuje angleške povojne načrte. S to karto razbija Stalin domače bojišče »prijateljskih« dežel, preprečuje ustanovitve vseh političnih blokov ter organizira povsod »peto kolono«. Stalin se trenutno zanima za srednji Vzhod ter za križišče treh celin. Da bi dosegel cilj, uporablja prvi slabotno Evropo, drugič neenotnost svojih današnjih »prijateljev« in jutrišnjih konkurentov, tretjič nemožnost, da bi se kateri koli evropski narod po vojni zopet dvignil, ter četrti razvoj, zaradi katerega ne najde Anglija na vsem svetu nobenega prijatelja več.

Amsterdam. Kakor sporoča diplomatski dopisnik agencije Reuter, ne nameravajo, kakor so lahko doslej ugotovili v Londonu, izvesti nobene konference zunanjih ministrov Velike Britanije, Združenih držav in Sovjetske zveze. Doslej so v Washingtonu menili, da se bo taka konferenca vršila. Nadležje pravi dopisnik, da se bodo sestali na konferenci le Churchill, Stalin in Roosevelt. Vendar ne računajo, da bi bila ta konferenca v bližnji bodočnosti.

Umrli nam je ljubljani mož,
oče, stari oče in stric, gospod

JANEZ TRKOV

posestnik in župan

Pogreb blagega pokojnika bo
v petek, dne 15. decembra t.l.
ob 10. uri dopoldne iz hiše
žalosti na farno pokopališče
v Sostrem.

Zadvor, 13. decembra 1944.

ZALUJOČI OSTALI

Obsojam Osvobodilno fronto

Obsojam osvobodilno fronto in vse komuniste, ker so pljunili na svoj narod, ker so s svojimi podlimi in ničvrednimi dejanji dokazali, da so suženske duše, ki ne poznajo svobode, ker so hoteli zanesi dvome v dušo naroda, ki je odločen do poslednje kaplje krvi braniti to, kar mu gre po božjih in človeških postavah.

Rojaki in rojakinje!

Ne dopustimo, da bi se pokvarjenost, ki jo je komunizem zanesel k nam v preražličnih oblikah še naprej pasla med našim narodom!

Sestre!

Očuvajmo svojemu narodu pravico in poštenje. Delajmo tako, da bomo prerodili vse narodne tokove, da se bodo zili v eno skupno duhovno slovensko vsenarodno gibanje, ki bo vodilo tudi v bodočnosti v skupnem delu in skupnih naporih vse Slovence in Slovenke.

Vemo, da se borimo za veliko stvar. Vemo tudi in to nam priča zgodovina, da so velike stvari imele vsedkar tudi največje nasprotnike. Vemo pa tudi, da je prav zaradi nepopustljivosti in svetega prepričanja v božjo pomoč, ki se nam je že tolikokrat očitno izkazala, naše delo pošteno, idealno in slovensko. Naj nas ne motijo klevete, ki so komunistično orožje, naj nas ne motijo laži, ki jih trosijo med narod tisti, katerim je vse kaj drugega pri sreči, kot pa sreča in blagoslov domovine. Zmagali bomo, ker z vso mlado dušo in vsem srcem verujemo v Boga, narod in domovino!

Kličem v tem trenutku vso slovensko mladino, da prisluhne besedam razočarane, a danes srečne svoje sestre, ki je kot nekoč, tudi zdaj pripravljena storiti vse za mir in srečo naše zemlje. Kličem vas mlade, da strnete svoje sile, da niti za las ne odnehate v boju, ki ste ga začeli, da če treba žrtvujete vse, tudi sami sebe, vse za našo veliko in sveto, vseslovensko domobransko idejo!

Bratje naš-domobranci!

Stojte trdno na okopih, me vaše sestre smo z vami vsak trenutek in vsako uro!

Slovenska mladina je dvignila svojo desnico k prisegi zarote kot mlado slovensko domobranstvo, da hoče s povezanostjo vseh svojih zdravih sil pod vodstvom svojega očeta Rupnika storiti vse, da narodu iz krvi in groze spet zasije sonce dela in plodnega ustvarjanja.

Zato bomo mi kovači kovali trdo koval, tenko poslušali, da ne bo med nami nepoznan, ko pride čas, ko sine dan, da vstane, plane kladivar kladivar silni iz nas.

V boj do zmage, za dokončno ureditvenje velike, vsenarodne slovenske domobranske ideje z vero v Boga, narod in domovino!

Napredne sile v družbi

Napredek je že dolga desetletja, lahko bi dejali, cela stoletja, geslo dobe. Težko, da se kdo, ki dela v javnem življenju, česa bolj boji, kot očitkov zaostlosti, konservativnosti ali reakcionarnosti.

Toda besede dobivajo v različnih časih različno, mnogokrat nasprotujočo si vsebino. Prav tako ljudje različnih nazorov uporabljajo iste besede, poudarjajo ista gesla, z njimi često označujejo pojme, ki so si v diametralnem nasprotju. To se je zgodilo z geslom napredka.

Bil je čas, ko je svobodomiselstvo prevladovalo v evropskem družabnem in kulturnem življenju; v tem času cvetočega liberalizma so se priglasi ali napredne svobodomislci ter so — zelo neliberalno — ozmerjali z nazadnjakom in mračnjakom vsakogar, ki je nasprotoval liberalizmu. Za napredno državo ureditve je veljala tista, ki je bila v njej izvedena ločitev Cerkve in države ter je v njej bila Cerkve prikrajšana za svoje osnovne pravice. Za napredno znanost je veljala tista znanost, ki je prekoračila svoje meje in je hotela reševati vprašanja s področja filozofije in vere. Za napredno umetnost je veljala umetnost, ki se ni oziirala na zakone naravnosti in vere.

Klasična doba liberalizma pa je kmalu prešla. Prišel je njegov naslednik, komunizem. Prevzel je od liberalizma mržnjo do vere, drugače pa se je postavil proti njemu. Pojem napredka se je spremenil. Tudi komunisti so priglasi Cerkve za reakcionarno silo v družbi in katoličane za mračnjake. A k reakcionarnim tokovom, kot idejam, ki so jih razglasili za preživele, so pristili tudi liberalizem. Za napredno urejeno družbo so komunisti razglasili kolektivno, brezrazredno in brezbožno družbo. Za napredno znanost imajo tisto znanost, ki služi komunizmu, zato so v Sovjetski zvezi zatrli vsako drugo znanost. Napredna umetnost je po komunističnih nazorih tista umetnost, ki jim lahko služi za sredstvo pri širjenju komunizma in ustvarjanju kolektivne družbe. Edina napredna, absolutno veljavna filozofija za komuniste je dialektični materializem. Čisto razumljivo je po vsem tem, da se zdijo komunistom napredne le tiste družabne sile, ki vodijo v komunistično uredbo družbe, pred njo pa še v komunistično revolucijo, ki je neogiben pogoj za nastop komunizma. Progredne sile in revolucionarne sile, to je v komunističnem pojmovanju ena in ista stvar.

Zanimivo je, da se je komunistično pojmovanje o resničnosti revolucije — ki je v neki meri tudi liberalno pojmovanje — precej razširilo tudi med ljudmi, ki so sicer komunizmu nasprotni. Mnogi mislijo, da je večina revolucij, če že ne prav vsaka, v službi napredka. Toda mi vemo, da so revolucije vedno zvezane s pokolji in zločini, da uničujejo stvari, ki jih je treba spet desetletja graditi; če bi torej tudi prinesle v kakšni stvari napredek, je kri, ki jo prelijejo, in gorje, ki ga povzročijo, previsoka cena za tak napredek. Predvsem pa vemo, da nobeno delo za napredek ne sme prekoračiti meje morale, ker pridobitev gospodarskih, političnih in kulturnih dobrin, do katerih so prišli narodi po nemoralni poti, ne more prinesiti sreče in torej ni napredek v pravem pomenu besede.

Kaj je prav za prav napredek? V tej stvari si morejo biti edini le pripadniki istega svetovnega nazora. Kaj pa napredek v družbi meri vsakdo po idealu, ki si ga je ustvaril o družabni ureditvi. Ideal pa si je zamislil vsak na temelju svojega svetovnega nazora. Ker imajo svobodomislci in komunisti svetovni nazor, ki katoliškemu v osnovah nasprotuje, zato je tudi njihov pojem napredka v bistvu nasproten katoliškemu.

Ne sme nas torej motiti, če katoličane nasprotniki katolicizma razglajajo za nazadnjake, kadar katoličani delajo za zmago in uveljavljanje resnice. To je za katoličane celo dobro znamenje. Ko bi nas nasprotniki priglasi za napredne v svojem smislu, bi bila to za nas slaba pohvala. To bi namreč pomenilo, da delamo za ideale nasprotnikov, da smo prevzeli od nasprotnikov pojem napredka, ki ni napredek, marveč poguba za družbo. Zadelo bi nas prokletstvo, ki ga je izrekel Pij IX. v Syllabu nad onimi, ki hočejo, da bi se Cerkve prilagodila takemu laži-napredku.

Katoličani imamo svojo zamisel o ureditvi družbe. Ta zamisel temelji na naravni pameti, na božjem razodetju in na smernicah cerkvenega učitelstva. Ta zamisel je edino prava, kdor ji nasprotuje, ovira resnični napredek družbe; kdor jo pomaga uresničevati, dela za pravi napredek. Zato smo zavodni katoličani, zato je Cerkve prva napredna sila v družbi.

Čim večja beda, toliko večja je dolžnost vseh, ki morejo pomagati, da pomagajo.

Iz Gorice

Deček ranjen pri eksploziji. Otroci so nekje našli granato in so jo hoteli odpreti, kar jim je tudi uspelo, seveda s posledicami. K sreči so drobci ranili po obrazu le enega, ki so ga morali odpeljati v bolnišnico.

Zaplenjeno blago. Gospodarska policija je v stanovanju nekega trgovca s tekstilnim blagom našla pod podom tekstilno blago v precejšnji vrednosti: 1093 komadov volnenega perila, 2094 parov ženskih nogavic, 218 parov usnatih rokavic, vojaške odeje, usnjate pasove, sukanec in še več drugih stvari. Prav tako je gospodarska policija našla v neki garaži 1300 litrov bencina in 300 litrov nafte, kar ni bilo prijavljeno, in je vse to zaplenila.

Ob petdesetletnici „Katoliškega društva za delavke“

L. 1892. si je vredno zapomniti v verski, kulturni in ekonomski zgodovini Slovencev. Zakaj? To leto je dokončal dr. Janez Ev. Krek svoj bogoslovni doktorat na Dunaju in se povrnil v domovino. Najprej je bil kratke tri mesece kaplan v Ribnici, potem stolni vikar v Ljubljani, profesor sociologije in modroslovja. Kot vikar je začel delovati na vseh poljih: kot častnikar, kot organizator delavcev, delav in dijakov. L. 1894. 16. decembra je osnoval »Katoliško društvo za delavke«, ki se je po svetovni vojni razširilo v »Krekovo prosveto«. Zdaj torej obhajamo petdesetletnico, kar je začelo »Katoliško društvo za delavke« delovati. Iz zapisnikov posnemamo:

V dvorani na Zabiaku št. 8 se je zbralo nedeljo 16. decembra 1894 okoli 500 delavk, največ iz tobačne tovarne. Šentjakovski župnik Janez Rozman je bil že naprej naprošen za predsednika. Ta je shod pričel, pozdravil vse navzočne, poudaril potrebo takega društva in priporočal slogo in mir med članicami. Pri volitvi je bil župnik Rozman soglasno izvoljen za predsednika, za podpredsednika pa stolni vikar Matija Mrak. Prihodnji dan se je ves odbor konstituiral. Za tajnico je bila izbrana Jožica Srakar, za blaginničarko Marija Belič, za voditeljico pa Marija Krivec. Določilo se je, da bo društvo gojilo družabnost, vsako nedeljo in vsak praznik popoldne ali zvečer bo predavanje, kjer se bosta vrstila predstavniki in podpredsednik ali kak drug od njiju naprošen govornik. Ustanovi se pevski krožek. Pouk prevzame šolski ravnatelj Leopold Belar; šivalni tečaj bosta vodili Marija Zupan in Marija Koman. Pozneje je še dr. J. Ev. Krek predlagal ustanovitev kuharskega tečaja. Predlog se je sprejel, toda zaradi pomanjkanja prostora se je izvršitev preložila na poznejši čas.

Ustanovila sta se tudi igralski krožek in podporni krožek za podporo bolnih in ubožnih članic. Sklenili so tudi, da bodo vsako leto obhajale duhovne vaje. Izleti se bodo vršili vsako leto vsaj enkrat.

Tako se je društvo z velikim navdušenjem pričelo in članice so bile zelo zadovoljne.

Ko je 17. okt. 1897 vzel podpr. Matija Mrak slovo in se preselil kot župnik na Boh. Belo, je bil za naslednika izvoljen stolni vikar Luka Smolnikar, ki se je z vnmelo lotil svojega dela.

Hudi potres l. 1895 je društveno delo zavrl za nekoliko mesecev, ker je bilo treba dvorano popraviti. Nato pa je bila dvorana odpravljena. Na predsednikovo prošnjo pa je bila zopet dovoljena.

Društveno delo se je zopet v redu pričelo in lepo napredovalo. V veliko žalost je 17. junija 1899 umrl društveni pevovodja Leopold Belar, ki je vodil petje brezplačno. Za njim je vodil petje Franc Ferjančič, semeniški podravnatelj, dokler ni odšel za župnika v Mavčice. Po odstopu tajnice Josipe Srakar je prevzela to mesto Marija Aljančič in za njo Terezija Ferjan.

Da bi se društvenice navadile varčevanja, se je uvedla »Čebelica«, ki je prav dobro uspevala.

Tako je »Katoliško društvo za delavke« do prve svetovne vojne mirno, veselo in uspešno delovalo. Vmes je s smrtno izgubo svojega prvega predsednika prelata Jan. Rozmana (21. 8. 1909), ki je bil res prava duša društva. Po njegovi smrti je bilo društvu zo-

pet dvorana odpovedana, zato se je preselilo v »Ljudski dom«. Za predsednika je bil izvoljen urednik Fr. Krhne. L. 1917. pa se je preselil v boljše domovino društveni ustanovitelj dr. Jan. Ev. Krek. Njemu v spomin se je po vojni društvo preimenovalo in po njem imenovalo »Krekova prosveta«. Tedanji predsednik stolni vikar Franc Zabret in podpredsednik stolni vikar Matija Škrbec sta društvo po vojni na novo oživila in združila tri veje v eno deblo, namreč zvezo delavk, zvezo služkinj in zvezo uradnic in trgovskih nastavljenk. Pri tem je bilo seveda treba staro ime spremeniti in tako je nastala »Krekova prosveta«. Imenovana sta pridobila društva tudi nove prostore v Alojzijeveh, ki so bili za društvo zelo primerni.

L. 1922. je bil za predsednika izvoljen msgr. Viktor Steska, za posamezne zveze pa: za delavsko zvezo msgr. dr. Jos. Debevec, za zvezo služkinj vikar Franc Koretič, za uradniško J. Vindišar. Tudi v tej dobi je društvo v redu poslovalo. Vsako nedeljo in vsak praznik je bilo predavanje ali pa igra. Predavali so kakor tudi že prej: Andrej Plečnik, Fr. Bevč, dr. Aleš Ušeničnik, dr. Krek, Viktor Steska, dr. Gregor Pečjak, Janez Smrkar, Ignacij Nadrah, dr. Potočnik, dr. Pirc, Vinko Zor, prof. Mlakar, dr. Zamjen, Fr. Gabrovšek, dr. Debeveci, dr. Z. Veseljem so društvenice gojile igre: Jeza nad petelinom, Junaška deklica. Tri tete in nobena nečakinja, Na Marijinem sru, Magda, Strast vodi v propast, Ne veseli se zmage brez boja, Visok obisk, Gospodična Meri, Sv. Filomena i. dr.

G. vikar Zabret je izdal: »Nedeljske ure na društvenih odrih« in je ves dobiček daroval društvu.

Izleti so se ponavljali leto za letom v razne kraje, n. pr. na Zalostno goro, na Brezje, na Smarno goro, na Bled, v St. Vid na Dol., na Rožnik, na Kopanji, v Crngrob, v škofjo Loko, na Šent Jošt, na Dobrovo, na Kum, na

Limbarsko goro, v Radovljico, tako da so si članice lahko ogledale razne lepote kraje naše domovine.

V dolgi društveni dobi se je zgodilo seveda mnogo osebnih sprememb. Umrla je prva društvena predsednica Marija Krivec l. 1924. Druga Ašič Josipa se je omožila. Po svetovni vojni je bila izvoljena za predsednico Pečkan Franciška, potem Kranjc Marija, Hajnc Franciška, Rakovec Marija. Pri posameznih zvezah so bile voditeljice: Videmšek Fani, Videmšek Pavla, tajnica Vida Mašič, blaginničarka Ivanka Ogrin. Kot članice so se odlikovale z marljivim delovanjem: Klepec Marija, Simončič Marija, Srakar Ana, Srakar Franciška, Marija Ovičaj, Bučar Reza, sestre Grilovi in mnogo drugih.

Pevski odsek je po odhodu g. Fr. Ferjančiča vodil prof. Anžič.

L. 1931 je zadel društvo hud udarec, ker je vlada razpustila vsa katoliška društva brez vzroka. Društvo je prošlo za potrditve novega društva z enakim namenom, toda z drugim imenom: Bogomila. To je bilo sicer dovoljeno, toda zaradi zagnjenosti ni moglo več tako oživeti, kakor poprej. Prišel pa je še hujši udarec: Društvo je bil prostor odpovedan in novega v celi Ljubljani ni bilo mogoče več dobiti. Večna škoda!

Vsa leta je društvo delovalo zelo idealno. Nikoli ni bilo nobene pritožbe niti proti društvu, niti proti posameznim članicam. In to nekaj pomeni! Dr. Jan. Ev. Krek je kot državni poslanec v zbornici izrekel najlepšo pohvalo, češ, v tobačni tovarni, ki prej ni bila na posebno dobrem glasu, so se razmere po društvenem vplivu tako spremenile, da zdaj v prostem času delavke prepevajo Marijine pesmi.

Ko se danes spominjamo petdesetletnice ustanovitve tega društva, moramo zahvaliti dr. Jan. Ev. Kreka za ustanovitev, vse predsednike, voditeljice in članice za trud in delo, najbolj pa Boga za blagoslov ves časa društvenega obstoja. V. S.

Drobne s Primorskega

Po Lokavcu pri Čepovanu se klati domačini Sočan, ki stresa okrog svoje laži. Domačini mu seveda ne verjamejo, saj so se že dostikrat prepričali, da je vse, kar tolovaj pravi, samo laž, njihovo kruto nasilje pa sami hudo občutijo na svoji koži. Na nekem mitingu je Sočan dejal: »Ker smo pred nekaj tedni osvobodili 36 domačij, bo Lokavec z zlatimi črkami zapisan v zgodovini.« Pa se je oglasila neka ženica: »Polovico ste ga že zapisali, pa ne z zlatimi črkami, temveč z ognjem. Poskrbeli boste najbrž, da boste na enak način zapisali tudi drugo polovico.« Sočan naj bi že vendar enkrat prepustil Lokovčanom, da bi sami pisali svojo zgodovino, sam pa naj bi si poskrbel primerno delo, ne pa izkoriščal sad žuljev težko preizkušene kmeti.

Pred dnevi je patrila veharških domobrancev, ki se je napolila v Zadlog pri Črnem vrhu, prišla kurirko Pavlo Tratnik, po domače Trnecvo iz Idrijske Bele. Pri njej so našli pošto, ki je bila namenjena v Godovič. Po njeni izpovedi so prijeli potem tudi Marijo Markič in Ožbičev. Ni dolgo, kar je Markičeva rekla, da je »belic« ne bodo ulovili. Sicer pa menda ne bo tako hudo, če se bo tudi ona malo žrtvovala, ko je vedno govorila, da žrtve morajo biti. Trem »ovarišćam« je gotovo znana usoda nedolžnih žrtv iz Lomov, in sicer Marije in Tere-

zije Čukove ter Ožbič Franciške, ki so jih komunisti preteklo zimo odpeljali od doma in ubili v Zadlogu. One so hitro razširile vest, da so jih odpeljali v osvobodeno ozemlje. Domačini pa so kaj kmalu zvedeli, kaj pojmujejo komunisti pod besedo »osvobodeno ozemlje«.

Umetnost v službi Cerkve

Znano nam je vzvišeno gledanje našega liberalnega izobraženstva na Cerkve. Izobraženi so in zato znajo lepo govoriti o pomenu Cerkve: očetovsko presodijo Cerkve kot dobro ustanovo. Mnogo je storila za človeštvo in tako imenovane človečanske ideje, koristila je znanosti, širila izobrazbo, pospeševala umetnost. Zdi se jim, da ima skoraj pravico do obstanka. Vidijo tudi, da se je mnogi oklepajo kot rešne poti, pa jim to blagohotno dovoljujejo.

Zgrešen nazor o Cerkvi, ki vidi v njej samo naravno stran, božja pa mu je skrita. Hodijo v cerkev k božji službi, pa so čudno nedosled-

ni. Povsod iščejo samo naravnih koristi. Estetsko uživajo v lepih cerkvah, izbirično iščejo vedno novih zanimivosti. Uživajo ob lepi glasbi in lepem petju. Cerkve jim je gledišče ali kino. Če jim ne nudi užitek, sploh ne gredo k božji službi. Ne gredo v cerkev k maši, ampak gledat ceremonije in poslušat glasbo.

Cerkve se zanima za znanost, kulturo in umetnost, vse je postavila v božjo službo. Vse naj bi bilo sredstvo, da bi se človek laže dvigal k Bogu. Posvetni človek pa vidi samo sredstva, in ta so mu v namen. Po sredstvih, ki jih uporablja Cerkve, presoja Cerkve samo. Kakor hitro Cerkve ne more tekmovali s koncertnimi in gledališkimi dvoranami, se jim že zdi zastarela.

»Mar nimate domov, da bi jedli in pili?« vprašuje sveti Pavel. Še v cerkvi bi premnogi radi uživali, da bi jim bilo vse bolj v razvedrilo in kratkočasje. Vse, kar Cerkve uporablja, ima namen, da dviga duše. Z umetnostjo in glasbo hoče Cerkve oplemeniti človeške duše, da bi mogle spoznati, kar je najlepše in najplemenitejše — Bog. Vse je en sam klic: »Kvišku srca.« Lepota cerkve in bogoslužja naj bi ganila ljudi, da bi z veseljem odgovarjali: »Imamo jih pri Gospodu.«

Cerkve nas uči, da moremo vsako stvar porabiti v božjo čast. Vsaka stvar nas mora dvigati k Bogu. Tega božjega gledanja nam manjka. Nikdar namreč ne bomo zadovoljni s Cerkvijo, če bomo iskali le naravnih dobičkov. Neizmereno pa bo naše veselje, če nam bo v vsem govoril Bog.

Vse najlepše moramo dati Bogu. Učimo se tega pri Cerkvi. Umetnost, ki jo uporablja Cerkve, ni zato, da bi ob njej ljudje samo uživali. Prav je, da nas veseli lepo bogoslužje in glasba, toda to ne sme biti naš namen. Prazno je takšno obiskovanje cerkev. Niti pri sveti maši nisi bil veljavno, če bi šel samo iz takšnih namenov v nedeljo v cerkev. Izrodili so se pojmi o umetnosti zaradi uživanja željnosti. Cerkve ohranja pravo spoznanje. Umetnost pravo mesto, Bogu — prvo. Ob lepoti mora duša rasti. Lepota duše časti Boga in Bog hrepeni po tej lepoti neskončno bolj kot po hvali mrtvih stvari.

Dobra roka - blagoslov domačije

Med tiste plemenite lasnosti, ki so nekdanj bile blagoslov našemu kmečkemu podeželju, moramo prišteti tudi radodarnost krščanskih kmečkih gospodarjev in gospodinj. Sicer je res, da so stiskači in skupuhci tudi nekdanj bili med nami, vendar so taki bili le redki, ki so potem še dolge rodove ostali potomcem svaričen vzgled. Najsi je tak skupuh bil še tako bogat, z njim vred je izginila tudi njegova bogatija ter se sesula, da od nje ni ostalo drugega kakor slab spomin.

Trdne krščanske kmetije pa so po slovenski zemlji slovele po svoji radodarnosti vsem, ki so bili v stiski in potrebi. To je spadalo k podedovanemu narodnemu izročilu, ki mu ni smel postati nezvest nihče, ki je hotel ohraniti na svoji hiši svetel spomin svojih prednikov. V hiše, ki so najbolj držale to podedovano izročilo, so se vsekar brez strahu zatekali vsi, ki so potrebovali kakršne koli pomoči. V taki hiši je bil berač vedno dobrodošel gost, prav kakor je bil dobrodošel vsakrteri tujec, ki ga je daljna pot zanesla mimo take domačije.

»Bog bodi zahvaljen, da nam je dal pridelati toliko, da vam lahko damo,« so govorile gospodinjje takih domov, ko so siromaku postregle z boljšim ali slabšim obedom, kakor je pač naneslo. — »Kar smo kdaj kakemu potrebnemu dali, tistega« naša hiša še nikoli ni pogrešala, ker nam je Bog vse v obilni meri povrnil!« so učile matere svoje otroke, ki je tujec s prejetim darom odhajal od hiše.

Taki domovi so bili prave trdnjave krščanskega idealizma, ki se je kazal ne samo ob večernih molitvah doma,

ne le ob nedeljah in praznikih v cerkvi, marveč zlasti v dejanju in resnici. V takih hišah niso molili zlatega teleta, kakor v hišah skupuhov, stiskačev in oderuhov, ki se jih je izogibala vsa soseska, razen tistih, ki so padli v njihove krepilje. Medtem ko so te in take hiše bile krotišče grdega materializma, kakor bi to dandanes rekli, so bile one nekako svetišče krščanskega življenjskega idealizma. Zal je tega zadnja leta tudi v našem podeželju vedno bolj zmanjkovalo in vedno redkeje so postajale tiste vasi in tiste hiše, kjer so ljudje »za božji lon Bogu posojali, ko so potrebnim dajali od tistega, kar jim je rodila zemlja, od Boga blagoslovljena«.

Vidim v duhu še marsikako staro mater iz nekdanjih dni, ki je po obedu svoje družine, prepasana z belim predpasnikom, nosila kaj boljšega kakemu zapuščenemu bolniku, siromaku ali zapuščenim otrokom, ki so kje v kaki bajti čakali njenih dobrih rok. To mi je tako močno ostalo v mojem spominu, da zdaj vsakokrat, kadar koli slišim besedico o »dobrih rok«, precej in sam od sebe mislim na tiste pod belim predpasnikom skrite roke, ki so po kočah nosile božje dari. In te zgarane »dobre roke«, ki so čez dan pridno delale, zvečer pa se vse utrjene sklepale v molitvi »daj nam danes naš vsakdanji kruh«, so trosile blagoslov na vso domačijo in ves njen rod.

Tako živo je bilo to krščansko življenje in mišljenje v tistih dušah, da so se bolj kot z molitvijo z dobrimi deli hoteli od Boga kar izliti blagoslova otrokom in potomcem, da bi jih Gospod obilno blagoslovil na duši in

telesu. Za rodove daleč naprej so prosile take roke, kakor so od svojega dajale tudi za rodove, ki so minili in odšli, pa so vendarle v rodovini bili še zmeraj živi, ki so za nje molili in dobra dela delali.

To je bila bistvena poteza starih Slovencev, ki jo dandanes opisujemo le še kot zanimivo narodno šego. Ze pred 250 leti je Valvazor popisoval, kako so naši stari dedje za praznik vernih duš pekli »prešce«. To so bili večji ali manjši hlebčki kruha, ki jih je za tisti dan vsaka kmečka hiša napelala cele koše, da je z njimi obdarjala berače in druge siromake, da bi bolj goreče molili za duše v vica, zlasti pa za duše rajnih ter rodovine. To storiti je bila dolžna vsaka kmečka hiša, ki je tistega dne tudi domačim siromakom, zlasti pa tistim manj premožnim sosedom, ki so hodili pomagat delat, naklonila kaj boljšega od svojega pridelka — za duše v vica.

Skrmetno je živel nekdanji slovenski kmet. Ni bil ne razpisen ne lahko miseln, saj mu je denarja navadno piclo hodilo v hišo. Ampak za take nameno je imel noč in dan odprte roke. Skromno je živel in trdo delal, da bi »uagunop je žinduz odaj az ofgunop« kakor pa je prejel od prednikov. Nikoli ni govoril, češ »to je moje«, marveč je o svojem gruntu in domačiji vedel povedati le: »To je našec. To je tista velika misel, da so rodovi ta dom gradili in da ga za rodove naprej velja hraniti. V tem idealizmu je dajal od tega »našega« v obilni meri le siromakom, da je tako Bogu posojal in s tem prosil blagoslova rodovini s svojimi — dobrimi rokami.

Nuina prošnja Ljubljančanom!

Te dni so se začeli oglašati nabiralci in nabiralke Zimske pomoči pri posameznih strankah v mestu in bodo potrkali na vrata vseh stanovanj v mestu. Prosimo Vas vse, posebno imovitejše, ki ste po svojem položaju v stanju, da globlje sežete v žep, ne zavračate teh prošelj, sprejmite jih radovoljno ter dodajte svojemu, morebiti že danemu prispevku še primeren dodatek, ki ustreza Vašim razmeram in Vaši vesti.

Prosimo Vas pa tudi za blagovne prispevke, predvsem za oblačilne predmete kot obleko, čevlje, perilo itd. Preiščite zato svoje shrambe, omare in skrinje, pregledjte tudi podstrešja. Gotovo boste našli še kaka oblačila ali obutev, ki vam je odveč, ki jih pa tako željno pričakuje Vaš rojak, ki raztrgan in bos zmrzuje in brez upa zre v bodočnost. Pokažite svoje usmiljenje do sorojaka, rešimo ga boleznin in propasti, ker bomo s tem rešili marsikatero člana našega naroda. Zavedajmo se, da je naš narod v tej vojni vihur žrtvoval že veliko preveč slovenskih življenj.

Ne more se šteti za dobrega Slovenca, kdor odreče pomoč bratom in sestram, ki trpijo pomanjkanje.

ZIMSKA POMOC.

Berite, če ne veste, kaj bi darovali

»Stoj, nekaj novega! Kakor da bi tako govorila, me je ustavila lepo preurejena izložba trgovine pred Figovcem. Svilena slovenska trobojnica se vije po dnu izložbe in ovija zelene rože, pred zastavo in ob njej pa je razstavljeno nekaj predmetov, ki so jih dobri ljudje darovali Zimski pomoči, ki v teh dneh z vsemi močmi zbira podpore za naše revne rojake.

Ze izložba pove vse, kaj ta zbirališča za božične darove najrajši sprejemajo: v desnem kotu leži dobro ohranjen klub, ob njem nove nogavice, na levi črka novega revnega lastnika toplja zimska jopica; ob vsakem predmetu leži okrogel rdeč listič z napisom: »Hvala, pomagal si revežu.« Takih zbirališč za božične darove našim najrevnejšim je v Ljubljani kar 21. Ta zbirališča so začela posloovati 7. decembra, darovi pa so pričeli dotekati šele po Marijinem prazniku. Ta zbirališča imajo dvojen namen: da zbirajo darove, ki jih ljudje prinesejo v zbirališče, in drugič, da zbirajo darove, ki jih določne dijaške skupine, ki hodijo v teh dneh od hiše do hiše in prosijo usmiljenja za revne rojake. Zanimivo je opazovati, kaj ljudje najrajši nosijo v ta zbirališča. Največ prinese seveda denarja. Hvalošni zbiralci vse zapišejo, ko pa zberejo dovolj veliko vsoto, jo oddajo glavnemu zbirališču. Še bolj kakor denarja so zbiralci veseli blagovnih predmetov. Gotovo je, da v današnjih dneh vsakdo laže pogreša vsoto denarja, kakor pa razno blago, ki ga je v teh časih mogoče dobiti le na nabavnice. Vendar se morajo vsi zavedati, da bo Zimska pomoč imela pri nakupovanju blagovnih predmetov prav tako težave kakor posamezniki. Zato pa zbiralci prosijo, da bi ljudje darovali čim več blagovnih predmetov, kajti tako bodo revežem najbolj pomagali.

Ce pregleduješ skladišče darovanih predmetov, vidiš, da ljudje darujejo veliko oblačilnih predmetov, mnogi si pritrčajo celo živč. Tako je opaziti na po-

licah v vrečicah grab, riž, makarone, karkoli je pač kdo mogel žrtvovati. Ljudje mislijo na vse potrebe naših begunccev in izgnancev. Zato so nekateri darovali celo igrače. Med zbranimi darovi je mnogo čevljev, copat, jopičev, nekateri so darovali kar cele ženske in moške obleke.

Zanimalo me je tudi, kaj že imajo v glavni zbiralnici na Aleksandrovi cesti. Tudi tam so izložbo lepo okrasili. V levem kotu stoji novi doprski kip generala Rupnika, ki ga je napravil kipar Gorše. Z vrha izložbe se tudi tu spušta do dna slovenska zastava. Smrekovo drevesce, posejano z belo vato, vabi mimo gredoče, da preberó napis, iz katerega je razvidno, da je tukaj glavna zbiralnica darov božične akcije. Kaj vse so že tukaj zbrali? Ob levi steni leži cel kup novih zimskih nogavic, takoj zraven je cela vrsta najrazličnejših letenskih in zimskih čevljev, copat in drugega. Na policah so razstavljene raznovrstne igrače, spodnja in zgornja obleka, na obešalnikih pa vise darovane obleke. Kako požrtvovalni so ljudje pri darovanju za reveže! Nek darovalec je prinesel dva kilograma masti za revne rojake. Tu se vidi, kako iznajdljivi so ljudje: v zbiralnici sem opazil celo stekla za naočnice, ki jih je v tem času tako težko kupiti. V zbirališču so ljudje prinesli cel kup šolskih in priporodnih knjig.

Tako živa je zbirka blagovnih predmetov, ki so jih doslej darovali usmiljeni ljudje. Pripomniti pa moramo, da je bilo vse to nabrano le na dveh zbiralnicah. Če se bodo vsi poklicani ljudje tako odzvali vabilu božične akcije, kakor so se dosedajni darovalci, bo Zimska pomoč bogato poplačala njen trud, revni rojaki pa bodo dobili tako potrebno obleko in obutev.

Zato zberimo vse svoje moči in sredstva, da bomo mogli čim več darovati, ko nas bodo v prihodnjih dneh obiskale dijaške skupine. Naše geslo morajo biti besede prezidenta Rupnika: »Vsi hočemo pomagati!«

NOVI GROBOVI

† Miroslav Skuber. Med angelčke se je preselil mali Miroslav Skuber. Pogreb bo v četrtek ob treh iz kapele sv. Ahaca.

† Karel Ličar. V Ljubljani je za vedno zatisnil oči zemljemerski g. Karel Ličar. Dragega očeta bodo pokopali v četrtek ob dveh popoldne iz kapele sv. Andreja na Zalah.

† Ivan Zarkovič. Kot žrtev letalskega napada je izdihnil g. Ivan Zarkovič, strojnik in občinski uslužbenec v Kočevju.

† Janez Trkov. V Zadvoru je izdihnil za napredek Dobrujske občine zaslužni dolgoletni župan občine Dobrunje g. Janez Trkov. Pogreb zaslužnega rajnega bo v petek ob desetih iz Zadvara št. 24 na domače župno pokopališče.

Naj rajni svetl. večna luč, vsem njihovim dragim naše iskreno sožalje.

Bobič: Slovenska slovnica s pravopisom je edina za ljudske šole in edina od oblasti odobrena služba za meščanske šole in za dom. Cena 12 lir. Založba Kleinmayr & Bamberg, Miklošičeva 16.

OSEBNE NOVICE

Poroča. V cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani se je te dni poročil g. dr. Josip Vlač, odvetniški koncipijent, z gosposiđeno Angelo Gnezdá, sodno uradnico. Priči sta bila ženinov oče Vlach Josip in dr. Smodej Dušan, odvetnik. — Obilo srečel!

Za Socialno pomoč

Gg. Gregorij Olga in Ivan iz Ljubljane sta darovala za Socialno pomoč 200 lir namesto svetla na grob blagopokojne ge. Mici Perdan roj. Urbane.

Rodbina Lenčak je darovala za Socialno pomoč 300 lir namesto svetla na grob pok. Valerieje Reščič.

Tvorka Motoh in Klemenčič je darovala za Socialno pomoč 600 lir v počastitev spomina blagopokojne ge. Marije Perdan.

Vsem darovalcem iskrena zahvala.

POIZVEDOVANJA

Lepo spominsko značko na triglaviški Zimskošportno zvezo sem našla pred učiteljskim v Ljubljani. Kdor jo je izgubil, jo doli v uredništvu »Slovenca«.

Ne v zamolčevanju nevarnosti, ampak v njih jasnem spoznanju je sredstvo zoper viharje časov. (škof Ketteler).

Koledar:

Četrtek, 14. grudna: Spiridon, škof; Angel, opat; Evtropija, devica in mučenica, Petek, 15. grudna: Kristina, devica; Favištin, muč.; Kristij, sv. žena: Viktor, m. Lunina sprememba: mlaj ob 15.34. Herschel napoveduje lepo vreme.

Operno gledališče:

Drama:

»Marlja Stuart, Red B. Ob 16.30.

Kino Matica:

»Ciganska ljubezen ob 16 in 18.

Kino Union:

»Gospa Silvešna ob 16 in 18.

Kino Sloga:

»Tvoje je moje srce ob 16 in 18.

Lekarniška služba:

Nočno službo imajo lekarnice: mr. Leustek, Rešljave cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Obvestila Prevoda

Delitev česna

Od 15. do 19. t. m. bodo dobili potrošniki na družinske nakupnice brez pretiskanih črt, izdanih od mestnega preskrbovalnega urada, česen in steer: na odrezek št. A 8 0.40 kg, št. B 8 0.70 kg in št. C 8 1. — kg.

Česen bodo prodajali na stojnicah na živilskih trgih in v trgovinah s sadjem in zelenjavo.

Prodajna cena: 19 lir za kg.

Delitev jabolk

Od 14. do 16. t. m. dobijo otroci do 3 let po 1 kg jabolk na odrezek »A 14« dodatno mladinske nakupnice (brez pretiskanih črt), izdane od mestnega preskrbovalnega urada.

Jabolka bodo delili na stojnicah na Požararjemem trgu in Vodnikovem trgu — na trgu v Siskin Viču.

Prodajna cena: 18 lir za kg.

SPORT

ŠD Iztek obvešča vse svoje člane, da bo 14. t. m. klubski sestanek v gostilni Lovšin ob 18.30. — Uprava.

Viktorju Cenčiču ob obletnici smrti

Komaj tristo novih števil »Slovenec« je izbral tiskarski stroj od tedaj, ko je »Slovenec« objavil tako širokemu krogu Tvojih prijateljev in znancev, da si za vedno odložil pero. Kdo bi verjel, da te že leto dni ni več med nami v uredništvu »Slovenca«. Zdi se nam, da je bilo šele včeraj, ko si zadnjič potožil: »Kam bom pa dalec!«

Da, ta Tvoj »Kam bom pa dalec« nas je zlasti vse »Kam« vedno ustrašil, kadar smo imeli slabo vest in se zavedali, da je članek predolg in prevelik in da je stiska s prostorom velika. Da, trideset polnih let si se moral poleg vsega drugega boriti s skoraj večnim pomanjkanjem prostora. In tako je v tridesetih letih Tvoj »Kam bom pa dalec« postal opozorilo za marsikoga.

Kako hudo bi Ti bilo prav zadnje leto, kolikokrat bi zopet potožil: »Kam bom pa dalec, če bi vsak dan zvedel za toliko novih mrtvih, ki so padli kot žrtve v najbolj neusmiljeni borbi za obstoj našega majhnega naroda. Kolikokrat bi zavzdihnil, ko bi prebral grozeče številk o podrtijah, krvi in zločinah, ki jih je nad nas zanesla komunistična revolucija. Kako bi krvavelo Tvoje srce, ko bi videl, kolikšno škodo trpi naš narod, ki si ga ljubil tako zelo in njegov razvoj zasledoval v listu od prve svetovne vojne. Saj si se v spominih rad povračal v tisto dobo, ki je bila v marsičem podobna sedanjim časom. To smo gledali in poslušali, ko si pripovedoval, da si skoraj sam moral pripravljati in urejati vojnega »Slovenca«. Pri tem ni skoraj nihče vedel še za vse druge težave, ki si jih tedaj imel poleg borbe s pomanjkanjem prostora, ki ga bralec zaradi številnih belih lis, ki so vse kazale

Poziv podpirancem

8. 1. decembrom t. l. je stopila v veljavo naredba Sefa pokrajinske uprave o ustanovitvi Pokrajinskega podpornega odbora ter okrajnih in občinskih podpornih odborov. V smislu te uredbe prehaja dolžnost podpiranja podpore potrebnih na pristojne občinske podporne odbore.

Zaradi smotrnega poslovanja Ljubljanskega občinskega podpornega odbora pozivamo prizadete podpirance, in sicer: 1. one, ki so že do decembra letos prejeli podporo v naši pisarni v Franciškanski ulici št. 6/1, da vložijo svoje podporne knjižice v tej naši pisarni najpozneje do 20. t. m., da jim bo mogoče nakazati podporo za mesec december; 2. one podpirance Soziales Hillswerk in Skofjske dobrodelne pisarne, ki do decembra niso še bili tudi naši podpiranci, da čimprej vložijo novo prošnjo v naši pisarni v Franciškanski ul. 6/1. V ta namen se morajo zgledati osebnó.

Višina podpor se bo odmerjala v mejah razpoložljivih sredstev ter oziiraje se na rodbinsko stanje in socialne potrebe prosilcev.

Obnova se je preselila

Urad za vzpostavitev v vojni poškodovanih naselbin (»Obnova«) se je preselil na Dunajsko c. 1 b, II. nadstropje (v palači Ljublj. kred. banke). Tel. 35-20.

Operno gledališče

Opera:

Sobota, 16. decembra, ob 16.30: »Thais, Red Premierski.

Predstava operete »Clivio, ki bi se bila morala vršiti za red A v torek, 12. t. m., je preložena na prihodnji teden. Vstopnice za to predstavo so datirane z datumom 7. XII. in ostanejo v veljavi za »Clivio, kadar se bo vršila za red A.

Drama:

Četrtek, 14. decembra, ob 16.30: »Marlja Stuart, Red B.

Petek, 15. decembra, ob 15: »Življenje je lepo, Red D.

Abonente reda D posebej opozarjamo, da se bo vršila jutri, v petek, za njihov abonma dramska predstava v Operi »Življenje je lepo« ob 15!

Ko daješ prispevek, se zamisli v položaj siromaka, kakšen prispevek bi ti kot siromak pričakoval od človeka v tvojem položaju?

Drobne novice

Za obletnico smrti za pok. urednikom »Slovenca« g. Cenčičem Viktorjem bo av. masa zadušnica v četrtek, 14. t. m., ob 7 pri sv. Petru.

Kongregacija učiteljev in kongregacija gospodincev pri av. Jožefu vabita svoje članice, da se udeležijo av. masa za pok. učiteljske gđ. Ivo Rakovec, ki bo darovana v kongregacijski kapeli v četrtek, 14. t. m., ob 6.30.

Za »Dom slepih« sta darovali družini dr. Arkova in Bajtova 500 lir v počastitev spomina ge. Pavle Arko namesto vencev na krsto.

„RAST“

je edini verski list

Za stare in onemogle v mestnem zavetišču v Japljevi ulici je podarila družina Pengov s Kolodvorske ulice 250 lir v počastitev spomina pok. ge. Joakima Wessner. Mestno županstvo izreka družini najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

Podpornemu društvu za globonemo mladino sta v počastitev spomina blagopokojnega g. Frana Mauserja in blagopokojne ge. Cecilije Ničman in namesto svetla na njun grob poklonili družini gospe Erjavce Angele 150 lir in g. Mauserja Jurija 150 lir. — Rodbina dr. Steska - Vedernjak daruje 200 lir namesto svetla na krsto blagopokojne gospe Josipine Wessner.

Formicot pastile za desinfekcijo ust in grla dobiti v lekarnah.

Odbor »Društva prijateljev pravne fakultete« prosi vse člane, naj odstopijo družastvo brezplačno ali proti plačilu letnik XVI.1939-40 Zbornika znanstvenih razprav. Ta letnik je razprodan. Zato pravna fakulteta ne more več razpečevati komplektov Zbornika niti jih zamenjavati s drugimi znanstvenimi deli. Kdor želi letnik 1939-40 odstopiti društvu, naj ga izroči nabiralcu članarine ali društvu (pisarna višjega drž. toilstva) ali dekanatu pravne fakultete (univerza II. nadstropje, levo).

NOVA MLADINSKA KNJIGA

Šopek Andersenovih pravljic

Poslovenil Miklavž Kuret.

Ilustrirala Marija Vogelinkova.

221 strani. Eleg. vezano lir 80.—.

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI
Pred škofijo 5 — Miklošičeva c. 5

Za stare in onemogle v mestnem zavetišču v Japljevi ulici je podarila rodbina Grassel li 400 lir namesto svetla na grob pok. ge. Marije Perdan. Mestno županstvo izreka rodbini najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

S svojim darilom lahko ohraniš zdravje ali celo življenje siromaku

Peki pozor! V petek, 15. novembra, pride ob 15 po nakazila za moko v našo pisarno, kjer hkrati tudi plašate. — Nabavna in prodajna zadruga pekarskih mojstrov v Ljubljani z. z. o. j.

KULTURNI OBZORNİK

Cankarjev večer na Vrhniki

Nemo propheta in patria. Ta izrek se je doslej uresničil še na vseh velikih možeh, ki so bili v resnici preproki, to se pravi, duhovni borci, uporniki in reformatorji, ki so v sebi do slutili utrip novega življenja, se borili proti odmirajoči dobi in v svojih stvaritvah že zajeli ritem bodočnosti. Ivan Cankar pri tem ni bil izjema; najmanj on; kajti šele po smrti, ob izdaji njegovih Zbranih spisov, smo vsaj nekoliko doleteli njegovo veličino; pa še zdaj nam ni šlo toliko za prave duhovne vrednote njegove umetnosti, ampak smo se v prvi vrsti pripravili o njegovi strankarsko-politični usmerjenosti; odvajali pa smo se gledati v njem umetnika. Nič boljše se mu ni godilo v njegovem rojstnem kraju, na Vrhniki. Tu so ga starejši ljudje poznali predvsem kot čudaškega, trmatega otroka, ki ni maral za nobeno družbo, ampak vedno sam zase nekaj snoval, pozneje pa kot faliranega študenta in pijanca, ki je zaljubljen v deklicam pisal v album sentimentalne verzice in s svojo sarkastičnostjo zbudal po gostilnah zlasti tako imenovano boljše družbo, ki se mu je zato zmerom oprezno izmikala, nihče pa ni videl v njem umetnika, čudovitega tvorca besede, kakršnih dotlej nismo poznali. No, sedanjemu rodu je njegova telesna podoba že močno obledela; rojaki so mu leta 1930. postavili

spomenik, pa tudi drugi spomini nanj so zabrisani; Močilnik je zapuščen, Tičnica uničena, Sveta Trojica obdana z utrdinami; zato pa je postala toliko bolj živa njegova umetnost, skratka: Ivan Cankar je postal tudi sodobnemu povprečnemu Vrhnčanu le del slovenske kulture.

To zavest je hotel poudariti tudi recitacijski večer, ki ga je 10. decembra, na predvečer 26-letnice njegove smrti skupaj z nekaterimi domačini priredila vrhniška domobranska posadka. Prosvetni oder je bil za to priliko ves okrašen z nageljni in krizantemami, sredi katerih je stal Cankarjev kip; občinstvo je skoraj povsem napolnilo veliko dvorano in v sedanjih doli, ki ni naklonjena tihiemu kulturnemu snovanju, pokazalo žmo po besedi, izrečeni iz srca, kakršno more trudnemu človeku nuditi le pisatelj, kakor je Cankar. Spored se je pričel z deklaracijo Ivanu Cankarju, pesmijo ge. Albine Zakrajškove, glavne iniciatorke vse prireditve; potem je stopil pred zastor domobr. ptišji narednik g. Vl. Pfeifer, ki je v daljšem pesniško zasnovanem govoru prikazal lik Ivana Cankarja, kakor ga sredi borb in tegob razume naša neposredna sedanjost. Poudaril je nametost, ki je nekoč vladala med pisateljem, ki je v svojih delih odstiral nove svetove, in med publiko, ki je hotela še naprej vztrajati v stari, ustaljeni miselnosti; toda njegova umet-

nost je vendarle prešla v slovensko kulturno zgodovino; njegovo delo, tako veliko in edinstveno, je naša narodna dediščina, duhovna vez med narodi in ljudmi, nam samim pa živa, nepomirljiva vest. Prav je, da se spominjamo njegovih obletnic, še bolj potrebno pa je, da ob njegovem delu presojamo sebe in naš čas, kakor je bil tudi on sam najvidnejši služabnik resnice in vseskozi oster sodnik; čim bolj ga bomo poznali, tem bolj ga bomo spoštovali, kajti v njegovih knjigah leži zakopana skrivnost življenja in lepote, ki se razodeva vsem, hrepenečim navzgor. Cankarjev rod sicer ni spreobrniti samopašnega političnega veljašva, pač pa ga je pustil za seboj in sejal v čas vrednote duha, da so zaživele iz globine in iz dna poglne rast. Ves ubog se je Cankar z iverganostjo uprl redu, ki si ga je bila prikrojila družba, in povzdignil vrednot človeka samega; tako je mogel oznaniti pravico tudi ponižanim in trpečim. In kakor so njemu samemu iz najljubših razočeranij poganjale najlepše umetnine, tako je bil do kraja prepričan, da vzkljeje in ponižanim in bridkostni tudi njegovemu narodu čudotvorna roža svobode. Sedanjost je sicer ovrgla njegovo pričakovanje, toda Ivan Cankar ne more biti sobojevnik nikomur, ki služi le snovi; on, ki je gledal Krista pod križem kot brata in vodnika vseh siromakov, ne more služiti za ščit skrunilec njegovega imena; če bi danes gledal to početje, nam bi znova zaklical: Naj se zgodi, kar se mora zgoditi, toda v naših sreih je zapisano, da vstajenje pride.

Z iste strani so skušale prikazati Cankarjevo osebnost tudi recitacije njegovih del, od katerih so napravile na občinstvo največji vtis: črtica iz dunajskega miljeja Šopek cvetie (rec. domobr. Fr. Čukale), sodobna poanta Gospod stotnik (rec. g. Pavle Japelj) ter preprosto lepa Legenda o Kristovski suknji (Japelj). Veselo razpoloženo je vzbudila pridiga iz Martina Kačurja v recitaciji g. Marjana Marolta. To je bila tudi edina stvar na sporedu, od kateri bi moglo občinstvo vsaj nekoliko spoznati tudi Cankarjevo satiro; vendar pa namen prireditve ni bil ta, da bi podala Cankarjev lik v celoti, marveč je hotela le opozoriti na nekatere duhovne in umetniške vrednote Ivana Cankarja, ki nam utegnejo biti danes bolj kakor pa kdaj koli prej zanesljivo žakipot v novo dobo. To misel so izražale zlasti recitacije iz Podob iz sanj, kakršne so Četrta postaja, Tretja ura in Nedelja, katere je prednašal g. Marolt. Razen tega so bile na sporedu še Desetica (Čukale) in pesmi Noč prihaja (dom. podnar. Fink) ter Iz moje samotne, grenke mladosti (Čukale). Posebnost večera pa je bil kratak prizorček iz romana Na klancu v dramatizaciji in režiji ge. Zakrajškove, ki sta ga prav ljubko odigrala gđ. Francka Gromova in g. Tone Fink. Sploh je bil ves večer vsem, ki se zanimajo za umetnost, pa v provinci nikoli mnogokrat prilike, da bi obiskovali podobne literarne prireditve, zelo prijetna izpodbuda, ki z odobravanjem dokazalo tudi pričujoče občinstvo. — Ves čisti dobiček dobrih 4000 lir bo dobila Zimska pomoč. S

tem v zvezi se mi zdi potrebno sprožiti vprašanje o stalnih nastopih te vrste, o načrtnem posredovanju naših kulturnih in umetnostnih vrednot občinstvu na deželi. Če ne zdaj, po vojski bi morali dobiti ustanovo, ki bi prevzela to nalogo. Kaj vse smo imeli pred sedanjim prevratom! Bila je Slovenska Matica, bil je Pen klub, bile so v Ljubljani vsakovrstne literarne bratovščine. Toda kaj je imel narod od njih! Spričo tega visokega kulturnega larpurlartizma je še najrajši požiral ceneno plažo, katero so mu neodgovorno servirale razne zakotne založbe. Ne čudimo se torej, če se je ob taki duševni hrani del slovenske mladine sam poglval v kriminalne pustolovščine, kakršne je srečaval v knjigah in filmih! Videant consules! Cankar, ki je iz dna duše sovražil vsak šund, bi tudi k tej stvari ne molčal. Pa to le mimogrede.

Prav na obletnico smrti so mu domobranci pod vodstvom g. Pfeiferja okrasili spomenik; tako so vsaj nekoliko ublažili sramoto, ki jo je moral gledati 9. septembra 1943, ko so se pred njegovimi očmi odigrali takoturobni prizori; donjuanski savojski Hektorji so jemali žalostno slovo od svojih sezonskih vrhniških Andromah; prizor, ki bi bil vreden Homerjevega in Cankarjevega peresa. Te vsele trojanske vdove seveda tudi spominke proslave niso zamudile.

Avugst Zavbl.

„Slovenčeva knjižnica“

Missia - eden največjih naših škofov

Pred šesdesetimi leti je prišel v Ljubljano Missia, veliki pionir katoliškega preroda med Slovenci

SLOVENEK

14. decembra 1944

50. ČETRTKOVA STRAN

Dne 14. junija 1884. leta je bil imenovan graški kanonik dr. Missia z odlokom cesarja Franca Jožefa za ljubljanskega knezoškofa. V konzistoriju 10. novembra istega leta je sv. oče Leon XIII. to imenovanje potrdil. Graški škof dr. Zwergler ga je na Miklavžev dan 7. decembra posvetil za škofa ob asistenci vojaškega škofa dr. Antona Grusche in salzburškega pomožnega škofa dr. Janeza Hallerja, ki sta oba pozneje postala kardinala.

V svojo škofijsko prestolnico se je novoposvečeni škof odpeljal iz Gradca 11. decembra v spremstvu kanonikov Urbasa, dr. Čebaška in Kljuna. Do škofijske meje v Zidanem mostu so novemu knezoškofu prišli nasproti zastopniki ljubljanskega kapitlja, klera in ljudstva z kapitularnim vikarjem dr. Henrikom Paukerjem in kanonikom Andrejem Zamejcem na čelu. Ko je okrog pol dvanajstih vlak prispel v Zidani most, je Missia izstopil in šel v nalašč za to pripravljeno dvorano, kjer ga je kapitularni vikar kot na meji škofije pozdravil. Na vseh nadaljnjih postajah je novega višjega pastirja verno ljudstvo navdušeno pozdravljalo. Povsod je Missia izstopil in dal blagoslov. (ZD XXXVII, 1884, 406.)

Na ljubljanskem kolodvoru ga je čakala silna množica ljudi, med njimi deželni predsednik baron Winkler, deželni glavar grof Thurn, ljubljanski župan Peter Grasselli.

Za pozdravi deželnega predsednika, deželnega glavarja in drugih dostojanstvenikov je v latinskem govoru, katerega je sklenil v slovenski besedi, došlega nadpastirja pozdravil kanonik dr. Čebašek. V govoru tega moža, ki je pripadal za časa Pogačarjevega škofovanja skupini tistih duhovnikov, katere so imenovali »strogo katoliške« in je bil idejni voditelj prve katoliške organizacije v modernem pomenu pri nas, »Katoliške družbe« (ustan. 1871), se jasno kaže veselje nad prihodom dr. Missie na ljubljanski škofijski sedež in pričakovanje, ki ga je glede na njegovo prihodnje obnovevilsko delo zavedni kler gojil. Govoril je tako: »Prevzvišeni in prečastiti nadpastir! Prihodnje nedeljo — tretjo v adventu — že mašni introitus vabi vernike k veselju z besedami apostola: »Veselite se vedno v Gospodu, še Vam pravim, veselite se — Gospod je blizu!« (Približuje se namreč prihod našega Gospoda, Njegov veliki praznik.) Ako smem človeške reči primerjati z božjimi, bi rad tudi ob današnjem Vašem veseljem in srečnem prihodu, prevzvišeni gospod, zaklical duhovnikom in vernikom, navzočim in odsotnim: »Veselite se v Gospodu, spet vam pravim veselite se, prišel je naš prevzvišeni gospod, naš škof in knez, ki smo si ga dolgo silno želeli in tako željno pričakovali, zato pa došlega radostno in spoštljivo pozdravljamo in mu iz globine srca kličemo: Pozdravljeni nadvise zaželeni gospod! Dolgo odvovala nevesta, ljubljanska škofija, časti v Vas najbolj vrednega ženina, ki je po škofovskem posvečenju prejel polnost milosti; od Boga izbranega ženina, ki ga je sv. Duh postavil, da vlada cerkve božjo; ženina, ki žari v odličnih zmoglostih in krepostih in pred katerim gre visok sloves o njegovem vzvišenem duhu in resnično duhovnem življenju. Zato vsi z največjim veseljem pozdravljamo in spoštujemo v Vas svojega, od Boga nam poslanega škofa, ki bo častitemu kleru in vernemu ljudstvu oko in popolna palica, luč, ki sveti enako učnim in neukim, ki razsvetljuje slabotne in močne. Z veliko radostjo Vas sprejemamo za najljubeznivejšega očeta, ki bo z enako ljubeznijo prihodnji dobri pastir, ki bo povabil in privedel jagmetja in ovce k virom vode, tekoče v večno življenje. Zato radostno praznujemo pri-

hod tako odličnega voditelja in velikega duhovnika, ki od njega kler in ljudstvo po vsej pravici pričakuje novo, bolj vselej podoben krščanske znanosti in krščanskega življenja. V ta namen že sedaj obljubljam ne samo dožnjo pokorščino in spoštovanje, ampak tudi, v kolikor nam ne nedostajajo moči, pripravljeno pomoč v vaši sveti in vzvišeni službi, strašni tudi za angelska ramena.

popolnoma priznavamo za škofa in pastirja naših duš, ki ste po odloku večne modrosti prišli k nam, da po opominu preroka rušite in izruvate, gradite in sadite (Jerem 1, 10); da porušite vsako visokost, ki se vzdiguje zoper vednost Boga (1 Kor 10, 5) in Kristusa; da izrujete vsak nasad, ki ga ni zasadil nebeški Oče (Mt 13, 13); da božjo hišo, cerkev živega Boga (1 Tim 3, 15), ki so

kar svobodno obljubili v imenu Očeta in Sina in Sv. Duha. Amen. (ZD 1884, 412-13).

Novoposvečeni škof je nato v jasnem govoru poudaril, kako silno težko je breme, ki si ga sam ni želel in ne naložil, temveč mu ga je nadela božja Previdnost. Izrazil je upanje, da mu bo s pomočjo božjo in sodelovanjem tako izvrstnega klera, čigar sloves daleč sega, in tako vernega in pobožnega ljudstva, čigar dobro ime je splošno znano, mogoče voditi ljubljansko škofijo tako, da bo v božjo čast in blagor ljudstvu cele te škofije.

Sledil je homagium novemu škofu,

nakar je opravil škof dr. Missia svojo prvo pontifikalno mašo v stolnici, kjer je bil pravkar ustoličen.

Po končanih opravilih je novi škof pogostoval v semenišču kakih 40 duhovnikov, cerkvenim dignitarjem pa je dal slovesen obed v škofijskem dvorcu. Da škof dr. Missia je z ljubeznivostjo pridobil takoj vse svoje goste. (ZD 1884, 404.)

Dnevi od 11. do 14. decembra 1884. leta so kot svetli in veseli dnevi, ki naznanjujejo pomlad. Res so naznanili novo katoliško pomlad slovenskega naroda v devetnajstem stoletju.

Dr. Jakob Missia se je rodil 30. junija 1838 pri Mislovih, v trdnem kmečkem domu na Moti, v župniji Sv. Križa na Murskem polju blizu Ljutomera, ki je takrat bila v sekovski škofiji. Obiskoval je ljudsko šolo na Moti, v Radgoni in v Mariboru. Za 20 let starejši brat Anton, duhovnik sekovske škofije, ga je popeljal nato v deško semenišče v Gradcu, kjer je dovršil s sijajnim uspehom srednjo šolo — bil je v vseh razredih prvi odličnjak — l. 1867. Stidural je nato eno leto bogoslovje v Gradcu, a l. 1864 do 1864 v Germaniku in Rimu. Posvečen je bil v Rimu 30. maja 1860 in daroval prvo sv. mašo v baziliki Marije Snežnice. Slika je iz prvih let njegovega bivanja v Ljubljani.

Blagovolite torej, presvetli nadpastir, blagohotno sprejeti ta prevdani pozdrav ter pobožna in iskrena voščila, ki Vam jih ob Vašem prihodu izreka Vam privrženi kler. Pod Vašim vodstvom bomo z božjo pomočjo z združenimi močmi bojevali dobri boj za ohranitev vere v večjo čast božjo in za resnični blagor vernikov. Zato že ob Vašem veseljem prihodu živo in iz srca prosimo: »Gospod naj čuva nad Vašim prihodom in odhodom, Gospod naj Vas varuje, da boste zdravi in srečni živeli mnogo let!«

Dovolim si, da sklenem z domačo besedo: Dobrodošli, milostljivi knez in škof! Bog blagoslovi Vaše delovanje in mnoga leta! Slava! (ZD 1884, 405.)

se z njeno graditvijo trudili Vaši pokojni predniki ljubljanske škofije, povzdignete in na temelju, ki je že postavljen in ki je Jezus Kristus (1 Kor 3, 11); in na stebrih apostolske cerkve naprej zidate srebro, zlato in drage kamne (1 Kor 3, 12); da še bolj obdelate ta izbrani vinograd (Jerem 2, 20), ki Vam je bil zaupan, tako da bo prinašal duhovne sadove, sadove pobožnosti, pravičnosti in strahu božjega, sadove krščanske ljubezni, usmiljenosti in dobrote, čistosti in svetega upanja.

Najbolj pa se veselimo, prevzvišeni nadpastir, Vašega prihoda, ker Vas je Bog poslal k nam v tako hudih časih, zato, da bi skrbno varovali Vam izročeno čredo, tako da ne bodo prišli volkovi, ki bi ropali in morili ovce; da bi žuli budno, da nas ne bi kdo zapeljal z modrovanjem in prazno-prevaro, po človeškem izročilu, po prvih svetih in ne po Kristusu (Kol 2, 8); da bi hranili zaklad vere (1 Tim 6, 20) in pričevanje Kristusu in resnici (Jan 5, 33) evangelija; da bi skrbeli svojim ovцам za pašo zdravega nauka in jih vodili k viru žive vode (Jerem 2, 30); da bi kot dober pastir dali življenje za svoje ovce (Jan 10, 11) in da bi se neutrudno trudili, dokler vsi ne dospemo do edinosti vere in spoznanja božjega sina, do popolnega moča, do mere polne starosti Kristusove (Ef 4, 13).

Ker je, milostni nadpastir, tako velika teža škofovske službe, po božji Previdnosti Vam naložena, in ker Vam je naloženo toliko celo angelskim ramenom strašno breme, za naše zveličanje, nikdar ne bomo nehali dvigati naše oči in roke k goram, odkoder prihaja pomoč (Ps 120), in prositi ponižno Boga, da bi Vam dal modrost in bi jo Vam poslal iz svojih svetih nebes in od prestola svojega veličanstva, da bi vedno z Vami bila in z Vami delovala (Sap. 9, 10). Predvsem pa v tem slovesnem trenutku, ko prevzemate oblast v škofiji, ki Vam je zaupana od Boga, rotimo božjo dobroto, da Vam da za dovršitev Vašega apostolskega poslanstva zdravo in dolgotrajno življenje in Vam Vaše bivanje pri nas razveseljuje z veseljem uspehom Vaših del in Vam ob obilni žetvi Vaše setve podeli pravično plačilo.

Sedaj nam pa, Prevzvišeni oče, blagovolite, po starodavnem obredu sv. Cerkve, dati svojo desnico, ki bo delila blagoslove in milosti, da sprejme te naše sinovske poljube in znamenje tistega spoštovanja in pokorščine, ki smo jo v roke Vaših prednikov tudi Vam obljubili, podelite nam, prošimo, svoj blagoslov, da bo Bog v nas utrdil to, kar smo pra-

Osebnost in delo svetniškega nadpastirja

Dne 14. decembra, torej prav danes, poteče 60 let, ko je bil vmeščen dr. Jakob Missia kot 16. ljubljanski škof v stolnici sv. Nikolaja. Kakor kažejo takratna poročila, so ga sprejeli z velikim veseljem in zaupanjem, po pravici.

Imel je šele 46 let in bil zares škof po srcu božjem, vidno od Boga poslan, izmed najboljših kar izbran za tisti čas. Vse svoje izredne umske zmoglosti je bil izobilkoval s temeljitim študijem in jih sijajno preskušil pri vsakem mu izročenem delu. Kot prvi Slovenec po par stoletjih si je kot gojenec Germanika v Rimu pridobil lovorike dvojnega doktora. Dve leti je bil prefekt v deškem semenišču v Gradcu, pet let tajnik pri svojem očetovem pokrovitelju škofu Otokarju Atdensu in njegovem nasledniku dr. Janezu Zwerglerju, skoro 13 let kanceler velike sekovske škofije. Kot vsestransko svetovno naobražen mož, je govoril francoščino in laščino, bil več glasbenik in pevec; imel je tudi fin estetski čut. Popolno je obvladal tudi slovenščino, govoril jo je že ob prihodu gladko in jo pisal pravilno, vpisan je že v najstarejših letopisih Slovenske Matice kot ud po-verjenjstva v Gradcu.

Izredno delaven in uspešen škof

Nekaj mesecev manj kot 14 let je v tem duhu z vidnim blagoslovom vodil ljubljansko škofijo. Doživela je, čeprav dolge ni bila neobdelan Gospodov vinograd, drugo pomlad. Noben izsek škofovega delokroga ni ostal brez zveveta. Duhovščina se je pomladila po duhu in številu. Ob škofovem odstopu je imela toliko vnetega naraščaja kakor nobena škofija daleč na okoli. Bila je obenem med seboj in s škofom v medsebojnem zaupanju tako povezana kakor še nikdar poprej ali pozneje. Vsi apostolati: apostolat tiskane besede, karitativni, apostolat molitve so cveteli. Obstoječim bratovščinam je pridružil dve, ki sta mu bili posebno pri srcu: bratovščina treznosti kot lek zoper skalečo rano nezmernosti in bratovščina sv. družine za obrambo družin, ki »nam kažejo — je dejal — mnogokrat žalostno podobo najodurnejših razprtij«. Apostolat spodbudnega zgleda in apostolat žive besede pa je pač sam

najvzlednejše izvrševal. Na vsakoletnih rednih vizitacijah je pri vsakem obisku pridigoval župljanom z besedo polno resnobe, v postnem času in tudi ob izrednih priložnostih pa je govoril vsem vernikom v škofiji s svojimi sočasnimi, kar klasični mi pastirski listi. Dosledno je »prilpilno ali neprilpilno« svaril pred pogubnim živom. Napad Krutorogova na Leona XIII. je obsodil skupaj z škofi goriške nadškofije s skupnim pastirskim pismom. V veliko pomoč za versko življenje so mu bili samostanski domovi; za njegovega škofovanja jih je bilo ustanovljenih 14. Ob vsem tem delu pa je vršil še večje, mogoče največje delo svojega z deli bogatega življenja.

Bil je vodnik v viharjih časih

Missia je prevzel težko breme škofovske službe v usodopolnem času. Vse idejne zmote (materializem, naturalizem, pozitivizem, liberalizem, marksizem itd.) so se prav takrat razbuhile in vdrle v vsa področja človeške družbe. Zajele so tudi množice, ki so »hlatale po bogastvu, užitihi in bežale pred delom« (Leon XIII.). Kristus se je umakal iz sol, iz javnosti, celo iz družine. Temeljni človeške družbe so se majali. »V molku leži pokopan Bog.« je vzklikal česar Leon XIII. z vatikanske potresne opazovalnice in Missia je zapisal ob grozečem razdejajanju, da prihaja »korak za korakom, tako hitro, da je groza, tako, da utegne nastopiti že v kratkem času anarhija in popoln razpad človeške družbe, ako se ne zateko odločilni krogi še v zadnji uri k tistemu, h kateremu so se zatekli tudi apostoli ob grozeči nevihti prosejo ga: »Gospod, reši nas, poginjava!« (Mt 8, 25) — namreč h Kristusu, kakor živi in deluje v svoji Cerkvi.

Tudi v Slovenijo je udarjalo to valovje razdejajanja. Pravkar je začel narod živeti politično življenje in si ustvarjati svojo kulturo, pred vsem v lepi knjigi. Toda — ali bodo njegovi predstavniki ohranili krščansko tradicijo ali pa šli za omamljivimi tujiimi gesli o dotle nezasičenim človekovem gmotnem, umskem, naravnem napredku? Mogoče pa bi se tudi nova miselnost dala združiti z izročilom očetov, z naukom, kakor ga uči Cerkev?

Sodelovanje z Mahničem — Delo za načelno jasnost - iz ljubezni do naroda

Tedaj je ustvaril škof potrebno jasnost. Pritrdil je dr. Mahnič, ki je prvi med Slovenci z vsem ognjem poudarjal odločilno, načelno važnost tega vprašanja vseh vprašanj, in z močjo svoje avtoritete in odobravanjem ogromne večine duhovščine podprl krog tistih, ki so branili krščansko tradicijo okoli Slovenca, v Katoliški družbi in verskih združbah. Pozival je vernike za katoliško zavest, za polnokrvno versko življenje. Živa verska misel oblikuj posamezniku in vsej javnosti vse življenjske odnose v celoti. Načrt za tako življenje v družbi je sestavil prvi katoliški shod (1892). Bil je Missiovo delo. Znano je, kako veliki so bili njegovi sadovi. Saj je postavil temelje preroda na političnem, gospodarskem, socialnem in slovenskem polju. Marsikake naprave po hudih preskušnjah 50 let še danes stoje. Pri vsem tem obnovenem delu je sodeloval škof z nasvetom, z iniciativo, z obrambo svojih sodelavcev, z gmotno pomočjo. Poduhovil je narodno delo duhovnikov ki so že od nekdaj toliko delovali v tem pogledu, da je to delo skladno združil z njihovim prvenstvenim delom za zveličanje duš. Pritegnil je za obrambo in nadaljnji razvoj krščanske tradicije in za oživotvorenje programa katoliškega shoda številne laike, kar je bil pač prvi tak pojav v naši zgodovini. Pomagal je polagati temelje verski misli v slovnost in vzgoji versko zavednega razumnštva. Odprl je pot verski misli v najširšo javnost. Tako

je uvrstil slovenski narod med druge, ki so za restauracijo katoliške misli drugod vevale podobne boje in napore. Vse to delo pa je vršil po navodilih Leona XIII.; vse številne papeževe okrožnice, apostolska pisma in nagovore je redno priobčeval v Škofijskem listu.

Za štiri dela je zaprosil ob prihodu Missia generalni vikar. Da bi čuval zakon verskih pesmi (1 Tim 6, 20), da bi vernikom lomil kruh zdravih nauk in vodil vernike k studenemu zdrave vode (Jan 2, 13), da bi jim prižal Kristusa, da bi dal, če treba, zanje življenje (Jan 10, 11). Te želje je neumorno delavni, go-reči škof vse izpolnil. Prve tri prav do besedno, pa v mnogem tudi zadnje, saj se je s svojim neustrašnim delom zgodila izžepal, pa trpeti je moral, mnogo trpeti. Izmed številnih očitkov in napadov stoji predvsem v knjige prešla dva: da je ustvaril razpor in da se za narodno ideale ni navduševal. Pa je že naše razdor, ki je bil v bistvu svetovnonazorski. Merodajni zastopnik nasprotne misli je naravnost izjavil, da bi bil kompromis med obema taboroma že v onem času neprimeren in neraven. Čutil pa se je Slovenca in iskreno ljubil svoj narod. Zato je z vsem sreem želel in se tudi z vso močjo trudil, da bi kar največ Slovencev moglo doseči tudi svoje večne srečo. Ljubil je narod v smislu Solovjeva: »Narod ni to, kar sam o sebi misli, ampak dolžan je biti to, kar Bog o njem misli v večnosti.«

V Gorici je bil imenovan za kardinala

Leta 1898 je bil Missia predlagan za nadškofa v Gorici. Historiat tega imenovanja bo enkrat pokazal, da se je prav zaradi svojega naroda žrtvoval. Izgovoril pa si je, da se mu za naslednika v Ljubljani imenuje dr. Anton Jeglič, ki je bil takrat nazivni škof v Sarajevu. Poslovil se je od vernikov v pastirskem listu prav tako prirščno in globoko, kakor jih je pozdravil ob prihodu.

V Gorici je deloval Missia nekaj mesecev manj kot 4 leta. Leta 1899 je postal kardinal. Tudi to zadnje njegovo delo na tretjem torišču njegovega življenja nima podrobnejšega orisa. Umril je zadet od kapi 24. marca 1902. Počiva v svetišču Matere božje na Sveti gori.

Tekom 60 let je obledela njegova po-doba, nekaj potez je tudi zakalila slabopoučena ali zlomerna kritika. Sedaj pa vprilho pretresljivih dogodkov, ki jih doživljamo, stopa spet pred nas. Ni bil črnogled, marveč bil med vodilnimi bistrovidnimi motritelji časov, ki so skušali za držati usodni samomorilni razvoj družbe ga zadržavali, niso pa ga mogli ustaviti. Sedaj vstaja »ex tenebris et umbris« lucens. Ko bo spisana objektivna p-dobna kulturna zgodovina onih let, bo pisec po pravici lahko nadel imo Missia in njegova doba.

Obnovimo ob tej šestdesetletnici hvalečnostjo spomin njegove vzvišene svetniške osebnosti, njegovega velikega dela, izvršenega tudi za nas!

Sprejem med duhovščino in bogoslovci

V soboto, 15. decembra, je novoposvečeni škof dr. Missia proti devetim dopoldne sprejel poklonstvo stolnega kapitlja in druge ljubljanske duhovčine. Po nagovoru kapitularnega vikarja je škof poudaril, da naj bi gospodje posebej z molitvijo podpirali njegovo delavnost. Poteh je z vsakim posebej z velikim zanimanjem govoril. Kakor poroča Zgodnja danica: »Videlo se je, da jim je Ljubljana že močno znana. Iz vsega govorjenja je bilo očito, kako so v raznih strokah dobro izurjeni, pa koliko jim je do tega, da bi se mladina in sploh narod v krščanskem duhu odlikoval (olika = kultura).« (ZD 1884, 404.)

Tega dne je škof sprejel tudi zastopstvo bogoslovnega semenišča. Bogoslovcem je imel dolg govor, v katerem je poudarjal, da se morajo bogoslovci sedaj zavedati svojega imenitnega poklica: co-operatores Christi — sodelavci Kristusove

vi biti. Med drugimi življenjskimi opominji jih je zlasti vzpodbujal da se morajo navzeti pri učenju cerkvenega duha — naznanilo nove dobe v okolju, ki je bilo tako zelo pod jožefinskim vplivom. Že v semeniških letih se morajo ustavl-jati duhu časa, ki hoče tudi duhovščino zase pridobiti. Duh časa je nasproten cerkvi Kristusovi. Zato je treba bogoslovci prave ljubezni do Cerkve, treba mu je žive vere. Ne bilo bi prav, ako bi si prizadeval bolj za kaj drugega, n. pr. za narodnost. Žalostni zgledi na Poljskem nam kažejo, da so nekateri višje cenili narodnost nego svojo vero in svoj poklic. To je žalostno, takega duha se je treba varovati. Najprej moramo biti zvesti katoličani. Ravno tako pa se je treba ogibati tudi onih, ki skušajo razdvajiti škofa in njegovo duhovščino. Ko skazujemo pokorščino svojemu škofu, jo skazujemo Bogu.

zaželeni ženin te škofije, ki je že težko prenašala svojo vдовlost! Pozdravljen najboljši oče več kot petstotisoč vernikov!

Stolni kapitelj in regularni ter sekularni kler te škofije Vas na slovesni dan Vašega vhoda v katedralno cerkev pozdravljajo z velikim in res sinovskim zaupanjem ter vdanostjo in iskrenim veseljem, obljubljaajo Vam nepretrčno zvestobo v spoštovanju in kanonični pokorščini.

Pokornji in pravem spoštovanju in poslušnosti kanoničnemu pismu o Vaši postavitvi, kakor tudi apostolskemu pismu, ki ga je poslal sv. oče Leon XIII. kapitlju, kleru in ljudstvu naše škofije, Vas

Svečano ustoličenje v stolnici

V nedeljo 14. decembra se je izvršilo slovesno umeščenje Missia na sedež ljubljanskih škofov. V spremstvu nad 100 duhovnikov je odšel novoposvečeni škof v stolno cerkev, kjer ga je, potem ko so se prebrala cesarjeva in papeževa pisma do novega škofa, kapitelj in ljudstva, nagovoril kapitularni vikar dr. Henrik Pauker:

»Pozdravljen angel miru, ki smo ga tako dolgo in tako zelo želeli! Pozdravljen po premordem in srečnem odloku cesarja izvoljeni mož božji, tako učen in slaven! Pozdravljen od Kristusovega namestnika na zemlji potrjeni in po cerkvenem obredu z nebeškimi oljem posvečeni veliki duhovnik! Pozdravljen težko